

EDUCATION DEPARTMENT, BENGAL.

MODEL URIYA READER

FOR

STANDARD I.

(ILLUSTRATED)

ଓଡ଼ିଆ

ବାର୍ତ୍ତା ପାଠ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ ।

(ପଢ଼ିବ ।)

LAL CHAND AND SONS

CALCUTTA.

**PRINTED BY THE SUPERINTENDENT OF THE ORISSA
MISSION PRESS, CUTTACK, FOR THE PUBLISHERS
LAL CHAND AND SONS, CALCUTTA.**

ବାଲ୍ୟ ପାଠ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ ।

ଉପଦେଶ ।

କହିବ ସଦା ସତ୍ୟ କଥା
କେବେହେଁ ନ କର ଅନ୍ୟଥା ।

କର୍କଶ କଥା ନ କହିବ
କୋମଳ କଥାରେ ଭୋଷିବ ।

ଜନନୀ ପିଅର ବଚନ
ବାଳକେ ନ କର ଲଙ୍ଘନ ।

ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା ବହୁ,
କାହାକୁ କୁକଥା ନ କହ ।

ଅଳସ୍ୟ ଦୁଃଖର କାରଣ
ଶ୍ରମରେ ମୁଖ ହୁଏ ଜାଣ ।

ସବଦା ଶ୍ରମ କରୁଥାଅ
ଅଳସ୍ୟ ପାଖକୁ ନ ଯାଅ ।

ମାନ ଚଳକ ଗୁରୁବାଣୀ
ସେ ତୁମ୍ଭ ହୃଦେ ଥାନ୍ତି, ଜାଣି

ଭୟର ଜଗତର ସାହି
ନମିବ ତାଙ୍କୁ ମନେ ଧ୍ୟାୟ ।

ଗୋରୁ ।

ଅମ୍ଭେମାନେ ଯେତେବେଳେ ନିତାନ୍ତ ସାନ, ତେତେବେଳେ ମାଙ୍କ-
ଠାରୁ ଦୁଧ ଖାଇ ବଞ୍ଚୁଥାଉଁ । କିଛି ବଢ଼ିଲେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଗାଈ-ଦୁଧ
ମଧ୍ୟ ପିଉଁ । ଗାଈ, ବାଙ୍କୁଣୀ, ବଳଦ ଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋରୁ କୁହାଯାଏ ।
ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦେହର ଲେମ ସାନ ଓ ଛୁଡ଼ା ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ମାଈ
ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଲେମ କିଛି ବଡ଼ ଓ ଅତି ଗହଳିଆ । ଶିଙ୍ଗ ଓ ଖୁର
ଛାଡ଼ି ଗୋରୁ ଦେହରେ ସବୁଠାରେ ଲେମ ଥାଏ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ମୁହଁ
ମଧ୍ୟରେ ପୁର ଦୁଇ ପାଟି ଦାନ୍ତ ଅଛି, ମାଈ ସେମାନଙ୍କର ସେପରି ନ
ଥାଏ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର କଳରେ ଯେପରି ଦାନ୍ତ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କର
କଳରେ ସେହିପରି ଦୁଇ ପାଟିରେ ପାଞ୍ଚଟି ଲେଖାଏଁ କୋଡ଼ିଏଟି ଦାନ୍ତ
ଥାଏ । ସେମାନଙ୍କର ଉପର ପାଟିରେ ଛମୁଦାନ୍ତ ନ ଥାଏ । ତଳ ପାଟିର
ଛମୁଦାନ୍ତ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଛମୁଦାନ୍ତପରି ଅଟେ । ଗୋରୁମାନେ କାନ
ହଲାଇ ପାରନ୍ତି । ଜନ୍ମ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଶିଙ୍ଗ ନ ଥାଏ । କିଛି
ବଡ଼ ହେଲେ ଶିଙ୍ଗ ବାହାରେ । ଗାଈ ବଳଦମାନଙ୍କର ଶିଙ୍ଗ ନାନା

ପ୍ରକାର ହୁଏ । ସେମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ଆଖୁଳି ନାହିଁ, ଖୁରା ଅଛି । ଏହି ଖୁରା ଚରା ହେଲେପରି ଦୁଇ ଫାଳ ହୋଇଥାଏ, ଏକ ଶିଙ୍ଗପରି ଟାଣ ଅଟେ । ଗୋରୁମାନେ ଶୋଇବାବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଅଗ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଭଜନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଅଗରେ ଲେମ୍ବୁଫିକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଟେ ଓ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ।

ଗୋରୁମାନେ ଘାସ, ଗଛର ପତ୍ର, ନଡ଼ା ଓ କୁଟା ଖାଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି । ସେମାନେ ବରକୋଳି, କୋଳଥ, ବାରି, ମୁଗ, ଧାନ, କୁଣ୍ଡା ଓ ଭାତ ମଧ୍ୟ ଖାନ୍ତି । କେହି କେହି ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ପାଞ୍ଜିଆ ଖୁଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଯାହା ଖାନ୍ତି ତାହା ଉତ୍ତମବୃଦ୍ଧି ଶ୍ରେବାର ଖାନ୍ତି । ପାଣି ତୋରଣି ବା ପେଟ ପିଇଲେବେଳେ, ସେମାନେ ମୁହଁ ଲଗାଇ ତାହା ଶୋଷିନିଅନ୍ତି ।

ଗୋରୁମାନେ ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର ବଡ଼ ଉପକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ଅମ୍ଳମାନେ ସମସ୍ତେ ଗାଈର ଦୁଧ ଖାଉଁ, ଏକ ଦୁଧରୁ ଯେଉଁ ନଡ଼ୁଣୀ, ଘିଅ, ଦହି ଓ ଛେନା ହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଖାଉଁ । ଦୁଧ, ଘିଅ ଓ ଛେନାରେ ନାନା-ପ୍ରକାର ପିଠା ଲଢ଼ୁ ପ୍ରଭୃତି ହୁଏ । ଦୁଧ, ନଡ଼ୁଣୀ, ଘିଅ ଓ ଛେନା ଖାଇଲେ ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର ଦେହ ସୁନ୍ଦର ହୁଏ ଓ ବଳ ବଢ଼େ । ବଳଦ୍ୱୟ ଲକ୍ଷରେ, ଶଗଡ଼ ଟାଣେ ଏକ ବୋହଁ ଲଦଦେଲେ ନେଇଯାଏ । ଗୋରୁ ମଉଗଲେ ସେମାନଙ୍କର ଚମ ଓ ଶିଙ୍ଗରେ ନାନା ପଦାର୍ଥ ଢାଆନ୍ତି ହୁଏ । ଗୋରୁ ନ ଥିଲେ ଅମ୍ଳମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ଅଳ୍ପଥ ହୁଅନ୍ତା । ଗୋରୁ ସ୍ୱାଦ ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର କେତେ ଉପକାର ହେଉଅଛି । ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚତ, ଗୋରୁକୁ ଯହିଁରେ ଖୁଆଇବୁଁ, ଅଉ ତାକୁ ବଞ୍ଚି ଦେବୁଁ ନାହିଁ ।

ପାଟ ଓ ତାହାର ବାଛୁରୀ ।

ଜଣେ ଲୋକର ଗୋଟିଏ କଷଣ ଗାର୍ ସ୍ଥଳ । ତାହାର ନାମ ପାଟ ।
 ପାଟର ଗୋଟିଏ ବାଛୁରୀ ହେଲା । ସେ ତାହା ମା ସଙ୍ଗରେ ଚଳୁଥାଏ ।
 ଦିନେ ନାରାୟଣ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ବାଳକ ସେହି ବାଛୁରୀ ପାଖକୁ
 ଗଲା । ପାଟ ମନେକଲା ତାହାର କୁଆକୁ ମାରବାପାଇଁ ବାଳକଟି ଅସ୍ତି-
 ଥିଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଟିକିଏ ନୁଆଁଇ ନାରାୟଣ ଅଙ୍ଗକୁ ବୋଲିଲା । ନାରା-

ସୂକ୍ଷ୍ମ ପଲାଇ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଗାଈ ତାହା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା, ଏବଂ ତାହା
ପେଟରେ ଶିଙ୍ଗ ଦିଅନ୍ତି ଲଗାଇ ତାକୁ ତଳେ ପକାଇଦେଲା । ଏହି
ସମୟରେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଦୌଡ଼ିଆସି ଗାଈକୁ ଘଉଡ଼ାଇଦେଲା, ଏବଂ
ନାଶସୂକ୍ଷ୍ମକୁ ତଳୁ ଉଠାଇନେଲା ।

ସବୁ ଜାଣି ଅପଣା କୁଆକୁ ଭଲପାନ୍ତି ।

ବରଢ଼ି ।

ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ ବରଢ଼ି ଅଛି । ଗୋରୁପରି ବରଢ଼ିର ମଧ୍ୟ
ବୁଦ୍ଧିଗୋଚର ଗୋଡ଼ ଓ ଗୋଟିଏ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଅଛି । ମାତ୍ର ବରଢ଼ିର ଶିଙ୍ଗ ନାହିଁ ।
ଏହାର କାନ ଗୋରୁ କାନଠାରୁ ସାନ ଅଟେ, ଏବଂ ମୁହଁ ଗୋରୁ ମୁହଁ-
ପରି ଲମ୍ବ ନୁହେଁ । ଗୋରୁ ଦେହର ଲେମ୍ବଠାରୁ ବରଢ଼ି ଦେହର ଲେମ୍ବ
ବଡ଼ ଓ ନରମ ଅଟେ । ଗୋରୁ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ର ଅଗରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲେମ୍ବ
ଥାଏ । ମାତ୍ର ବରଢ଼ି ଲଙ୍ଗୁଡ଼ର ସବୁଠାରେ ଲେମ୍ବ ସମାନ । ବଡ଼ ବଡ଼
ସବୁ ଲେମ୍ବ ସ୍ବକାରୁ ବରଢ଼ିଦେହ କୋମଳ ଲାଗେ । ବରଢ଼ିମାନଙ୍କର
ନାକତଳେ ଦୁଇ ପାଖରେ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ କରଡ଼ା ଲେମ୍ବ ନିସପରି ଦିଶେ ।
ବରଢ଼ି ମଧ୍ୟ କାନ ହଲାଇପାରେ । ମାତ୍ର ଗୋରୁ ଯେତେବୃତ୍ତ କାନ
ହଲାଇପାରିବ, ବରଢ଼ି ତେତେ ପାରିବ ନାହିଁ । ବରଢ଼ିମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ
ନଖ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କର ନଖଗୁଡ଼ିକ ମୁନିଆଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ମାଂସ-
ମଧ୍ୟରେ ପଶିଥାଏ । ବରଢ଼ି କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ଗୋଡ଼ ମାରିଲେ ସେ-
ଗୁଡ଼ିକ ବାହାରିପଡ଼େ । ସେମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ମାଂସପିଣ୍ଡୁଳା ଥାଏ ।
ତେଣୁ ସେମାନେ ବୁଲିଲେ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପକାରରେ ବରଢ଼ି ମୂଷା
ଧରିବାକୁ ଗଲେ, ମୂଷା ତାହା ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ । ବରଢ଼ିମାନଙ୍କର
ଦାନୁ ମୁନିଆଁ ।

ବରାଡ଼ି ମାଛ ଖାଏ, ମାଂସ ଖାଏ, ଏବଂ ଭାତ, ଦୁଧ ଓ ଘିଅ ମଧ୍ୟ ଖାଏ । ଗୋରୁ ସେପରି ମୁହଁ ଲଗାଇ ପାଣି ଭୋଗଣୀ ଶୋଷିନଏ, ବରାଡ଼ି ସେପରି ପିଇପାରେ ନାହିଁ, ସେ ଜଳରେ ଝୁକୁଇ ଝୁକୁଇ ଦୁଧ ବା ପାଣି ପିଏ । ମାଛ ବା ମାଂସର ଜଣ୍ଡା ପାଇଲେ ବଡ଼ ଅନନ୍ଦରେ କଳଦାନୁରେ ତାହାକୁ ଚୋବାଏ । ବରାଡ଼ି ମାଛ ମାଂସ ଖାଏ ବୋଲି ତାହା ଦେହରେ ଅର୍ଦ୍ଧଗନ୍ଧ ଅଛି ।

ବରାଡ଼ି ଅମୃତମାନଙ୍କର ଉପକାଶ । ସେ ମୁଖମାନଙ୍କୁ ଧରି ଖାଇବାକୁ, ମୁଖଦ୍ୱାରା ଅମୃତମାନଙ୍କର ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ଅନିଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ବରାଡ଼ିର ନିଖକୁ ସାପ ଡରେ । ଶିକାରୀ ବରାଡ଼ି ଅନେକ ବେଳଯାଏ ସାପକୁ ଅଟକାଇଦେଏ । କୌଣସି କୌଣସି ବରାଡ଼ି ସାପକୁ ଜାମୋଡ଼ି ଦେଇ-ଅସନ୍ନ । କୌଣସି କୌଣସି ବରାଡ଼ିର ସ୍ବଭାବ ଏଡ଼େ ଭଲ ଯେ, ଦୁଧ ବା ମାଛ ତାହା ଅଗରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ନ ଦେବାଯାଏ ସେଥିରେ ସେ ମୁହଁ ମାରେ ନାହିଁ । ବରାଡ଼ି ଦେହ ଅର୍ଦ୍ଧ-ସିଲେ ସେ ଗୁଡ଼ୁର ଗୁଡ଼ୁର ଶବ୍ଦ କରେ । ତାହାର ଝୁଇ ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ ଧରି ଶୁଦ୍ଧିଦେଲେ, ତଳେ ପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ତାହା ଗୋଡ଼ମାନ ତଳକୁ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀଠାରେ ଏହା ଦେଖା-ଯାଏ ନାହିଁ । ବରାଡ଼ିମାନଙ୍କର ଥରକେ ଦୁଇ ବା ତହିଁରୁ ଅସ୍ୱଚ୍ଛ କୁଅ ଜନ୍ମନ୍ତି ।

ସାଧୁ ଓ ରାଧା ।

ରାଧା ।—ସାଧୁ ! ଆଜି ପଡ଼ିବାକୁ ଯିବୁ ନାହିଁକି ?

ସାଧୁ ।—କାଲି ସବୁଜନୁଷ୍ଠେକର ବାବୁ ପଢ଼ାଣୀ କରିବାପାଇଁ ଅସି-ଥିଲେ । ଆଜି ଦଳକ ଅମୃତମାନଙ୍କୁ କୁଟି ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁ ବାଲି ଗଲୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ରାଧା ।—କାଲି ବାପା ଘରେ ନ ଥିଲେ । ମୋର ପଡ଼ିବାପାଇଁ ମନ ହେଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ମାକୁ କହି ରହିଗଲି । ଅଳ୍ପ ତ ଛୁଟି ଅଛି, ଚାଲି ଖେଳିବା ।

ସାଧୁ । କାଲିକି ଯେଉଁ ପଡ଼ା ଅଛି ତାହା କର ସାଗେଁ, ଖେଳିବା ।

ରାଧା । ଉପରଓଳି ପଡ଼ା କରବୁ, ଅ ଏହିକ୍ଷଣି ଖେଳିବା । ଖରା ଚଢ଼ିଲେ ଖେଳିବାକୁ ମୁଖ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ବହୁ ଥୋଇ-ଦେଇ ଅ ।

ସାଧୁ । ପଡ଼ା କର ନ ସାରି ଖେଳନ୍ତୁ ନାହିଁ । ବାପା କହିଛନ୍ତି, ଅବଧାନେ ମଧ୍ୟ କେତେଥର କହିଲେଣି, ପଡ଼ାଟି କର ଭଲ ସ୍ଥାନରେ ବହୁ ରଖିଦେଇ, ଖେଳିବାକୁ ଯିବ । ଅଗ କାମ ଆଗେ କରବା ଉଚିତ ।

ରାଧା ।—ପଡ଼ିବାପାଇଁ ବହୁତ ସମୟ ଅଛି । ଉପରଓଳି ନ ପଡ଼ିଲେ ଭିତରେ ପଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ । ଅ, ଖେଳିବା ।

ସାଧୁ ।—ପଡ଼ାଟି ନ କର ମୁଁ ଖେଳେଁ ନାହିଁ । ପଡ଼ା ପଛକୁ ରଖି ଖେଳିଲେ ମୋତେ ଅତୁଆ ଲାଗିବ । ପୁଣି ଅବଧାନେ ଓ ବାପା ଏପରି କରବାକୁ ମନା କରିଅଛନ୍ତି ।

ରାଧା ।—ପଡ଼ା ନ କଲେ ସିନା ଦୋଷ ହେବ । ଅ, ଏହିକ୍ଷଣି ଖେଳିବା । ପଛେ ପଡ଼ିବା ।

ସାଧୁ । ମୋତେ ସେପରି କହୁ ନା । ପଡ଼ା ନ ସାରିଲେ ମୋ ମନ ଆଉ ବାହିଁରେ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାଉଛି ।

କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଖେଳ ।

ବାଳକ ବାଳିକା—ମାନେ ଆହେ ଶୁଣ

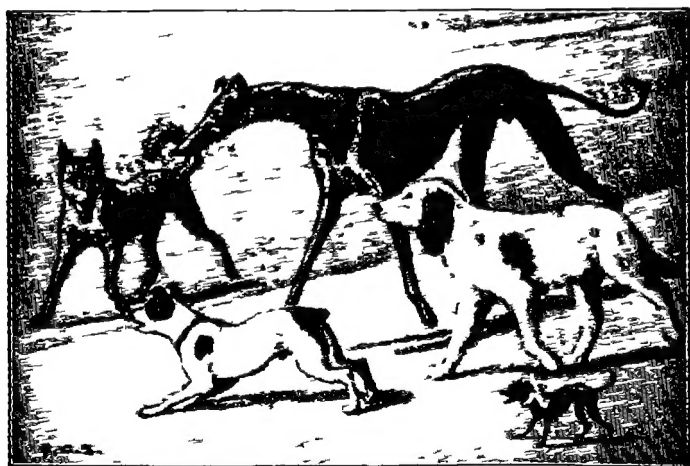
ଖେଳିବା ବେଳରେ ଖେଳ,

କି ଖେଳି ନ ବୁଲି ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଯେ ବସେ

ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାହା ମେଲ ।

ଖେଳିବା ବେଳରେ ଖେଳୁଥାଅ, କିନ୍ତୁ
 କାର୍ଯ୍ୟବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟ କର,
 କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ନ କର କେବଳ ଖେଳଇ
 ସଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିଦିଅ ତାର ।

କାର୍ଯ୍ୟବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟ ଖେଳବେଳେ ଖେଳ
 ଏ ମାତ୍ରୁ ଯେ ନ ଟଳେ,
 ସବୁଲେ ତାହାକୁ ଅଦର କରନ୍ତି,
 ସୁଖ ମିଳେ ବଳେ ବଳେ ।

କୁକୁର ।

କୁକୁର ଦେହ ପ୍ରାୟ ବରଫି ଦେହପରି । ବରଫି ଗୋଡ଼ରେ ନଖ
 ଥିବୁ, କୁକୁର ଗୋଡ଼ରେ ମଧ୍ୟ ନଖ ଅଛି । ମାତ୍ର ବରଫି ନଖ ଯେପରି

ମାଂସ ମଧ୍ୟରେ ପଶିଥାଏ, ସେ ଭାଗି ଗୋଡ଼ ମାରିଲେ ନଖ ବାହାରି
 ଅସେ, କୁକୁର ନଖ ସେପରି ନୁହେଁ, ସବୁବେଳେ ବାହାରିଥାଏ । ବିରାଡ଼ି-
 ମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାୟ ଗୋଲ । ମାଂସ କୁକୁରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି
 ବାହାରି ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାୟ ଗୋଲ, କାହାରି କାହାରି ମୁଣ୍ଡ ଲମ୍ବ । ଏ ଦେଶରେ
 ବିରାଡ଼ି ଦେହର ଲେମ୍ବଠାରୁ କୁକୁର ଦେହର ଲେମ୍ବ ସାନ । ଯେଉଁ
 ଦେଶରେ ବଡ଼ ଶୀତ, ସେଠାରେ କୁକୁରମାନଙ୍କର ଲେମ୍ବ ବଡ଼ ବଡ଼
 ହୁଏ ।

ଜାନା ଜାତି କୁକୁର ଅଛନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଜାତି ବିରାଡ଼ି ପରି
 ସାନ । କୌଣସି କୌଣସି ଜାତି କୁକୁର ବାହାରିପରି ବା ତାହାଠାରୁ
 ବଡ଼, କେହି କେହି ଦେଖିବାକୁ ଶିଆଳପରି । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଅସୁବି
 ଶୀତ, ସେ ଦେଶରେ ଯେତେ ଜାତି କୁକୁର ଅଛନ୍ତି, ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ
 ଦେଶରେ ତେତେ ଜାତି କୁକୁର ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁ କୁକୁରମାନଙ୍କର
 ଗୋଡ଼ ସବୁ ଓ ଲମ୍ବ, ସେମାନେ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଦୌଡ଼ି ପାରନ୍ତି ।

ବିରାଡ଼ିପରି କୁକୁର ଭାତ, ଦୁଧ, ମାଂସ ଓ ମାଛ ଖାଏ । ବିରାଡ଼ିପରି
 କୁକୁର ଜିଭରେ ଚାକୁଲ ଚାକୁଲ ପାଣି ଓ ଦୁଧ ପିଏ । ତଟକା ହାଡ଼
 ପାଇଲେ କୁକୁର ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ତାହା ଚୋବାଏ । ମାଂସ କୁକୁର-
 ଦେହକୁ ବଡ଼ ଉପକାରୀ, ମାଂସ ମାଛ ସେପରି ନୁହେଁ ।

ବିରାଡ଼ିପରି କୁକୁର ମଧ୍ୟ ଶିକାରୀ ଜୀବ । ମାକଡ଼, ଶିଆଳ, ଠେକୁଆ
 ଓ ମୁଷାକୁ କୁକୁର ଗୋଡ଼ାଏ । ମାକଡ଼ମାନେ କୁକୁରକୁ ବଡ଼ ଡରନ୍ତି ।
 କୋକିଶିଆଳ ସହଜେ ଧରାଏବ ନାହିଁ । କୁକୁର ତାହା ନିକଟରେ
 ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେ ସିଆ ବାଟ ଛାଡ଼ି, ବାଙ୍କ ବୁଲି ପଳାଇ ଯାଏ । ଏହିପରି
 ସେ କୁକୁରକୁ ହଇରାଣ କରେ ।

କୁକୁର ବଡ଼ ଉପକାରୀ ଅଟେ । କୁକୁର ସ୍ଥଳେ ମାଙ୍କଡ଼ର ଭୟ ଥାଏ ନାହିଁ । କୁକୁରର ନିଦ ଅତି ଘଟିଲା । ଚୋର ଆସିଲେ ସେ ବଡ଼ ପାଟି କରି ଭୁଙ୍କିଲେ ଲୋକେ ସାବଧାନ ହୋଇ ରହନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି କୁକୁର ଆପଣାର ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଯୋଷିଲା ଲୋକର ଉପକାର କରିଅଛି ।

ଟିପୁ ।

କୌଣସି ସହରରେ ଜଣେ ବାବୁଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଧଳା କୁକୁର ଥିଲା । ସେ ତାହାର ନାମ ଦେଇଥିଲେ ଟିପୁ । ଟିପୁକୁ ସେ ବଡ଼ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ ଓ ବଡ଼ ଯତ୍ନରେ ଖୁଆଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପୁଅ ମୋହନମୋହନ ତେତେବେଳେ ଥିଲା । ମୋହନମୋହନ ଦିନେ ପକ୍ଷୀ ସିଡ଼ିରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଭଜ ସ୍ଥାନରେ ବସିଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଖୁର ସାପ ସେହି ସିଡ଼ିରେ ଉଠିଲା । ସେହି ବାବୁ ଓ ଅଉ ଲୋକେ ତାହା ଦେଖିଲେ, ମାତ୍ର କଅଣ କରବେ ବୁଦ୍ଧି ଦଶିଲା ନାହିଁ । ସାପକୁ ହରୁଡ଼ାଇଲେ ସେ ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯିବ । ଟିପୁ କେଉଁଠାରେ ଥିଲା, ଅନେକ ଲୋକ ବୁଣ୍ଡ ହେବାର ଦେଖି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଲୋକ-ମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ସମସ୍ତେ ସାପଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାଇଅଛନ୍ତି । ସେ ବଳମ୍ବ ନ କରି ତେଜସ୍ବି ସାପ ଅଗକୁ ଯାଇ ତାହାକୁ ଅଟକାଇଲା । ଏହି ସମୟରେ ସେମାନେ ବାଡ଼ିରେ ସାପକୁ ମାରି ତଳକୁ ଓଟାଇ ଅଣିଲେ । ଏହିପରି ଟିପୁ ମୋହନମୋହନର ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚାଇଲା । ବାବୁଟି ଅନନ୍ଦରେ ଟିପୁକୁ ଚାଲାଇ ପକାଇଲେ ।

ବଣି ।

ବାଡ଼ିରେ ଓ ଦାଣ୍ଡରେ ବଣି ଚଢ଼ାଇ ବୁଲୁଥାଏ, ଦେଖିଥିବ । ମାଟିଆ ରଙ୍ଗରେ ଖଇର ରଙ୍ଗ ମିଶାଇଲେ ଯେପରି ହେବ, ବଣିର ପିଠିର

ରଙ୍ଗ ସେହିପରି ଦଶେ । ତାହା ଅଶ୍ବରେ ଟିକିଏ ହଲଦିଆ ରଙ୍ଗ ଥାଏ ।
ତାହାର ଦଣ୍ଡଟି ଗୋଡ଼ ଓ ଦଣ୍ଡଟି ତେଣା ଥାଏ । ତେଣାକୁ ପକ୍ଷ କହନ୍ତି ।
ଚଢ଼ାମାନଙ୍କର ପକ୍ଷ ଅଳ୍ପ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷୀ କହନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନେ
ତେଣା ମେଲଇ ତାହା ହଲଇ ହଲଇ ଉଡ଼ନ୍ତି । ବଣି ଉଡ଼ିଯାରେ ମଧ୍ୟ
ଗୋଡ଼ରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଚାଲିଯାରେ ।

ବଣି ଯୋଷିଲେ ଅତି ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ଯୋଷ ମାନେ । ବଣି ଭୂଆକୁ
ଛୁ ସାତ ଦିନ ପିଞ୍ଜରରେ ରଖି ଛାଡ଼ିଦେଲେ, ସେ ତରୁ ବୁଲି ଅପେ ଫେରି
ଅସେ । ଚାଉଳ ସିଂହାର ବା ବରୁଣର ବଣିକୁ ଦେଲେ ସେ ଖାଏ, ଦୁଧ
ଦେଲେ ପିଏ, ମଧ୍ୟ ହିଣ୍ଡିକା ପ୍ରଭୃତି ଯୋକ ଖାଏ । ଯୋଷାବଣିକୁ ଶିଖା-
ଇଲେ ସେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହୁଥାରେ । ବଣି ଯୋଷିଲେ, ତାହାର
ଖାଇବାବେଳ ହେଲେ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବ । ପିଞ୍ଜର ମଧ୍ୟରେ
ଗୋଟିଏ ଶରୀରେ ପିନ୍ଦିବା ପାଇଁ ପାଣି ରଖିଦେବ । ଭୂମ୍ବମାନଙ୍କର
ଖାଇବାବେଳ ଗଢ଼ିଗଲେ ଭୂମ୍ବମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଭେକ ବାଧେ, ବଣିର
ଖାଇବାବେଳ ଗଢ଼ିଗଲେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବାଧେ ।

ନିଉଟନ୍ ।

ସାହେବମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଅରଜାକୁ ନିଉଟନ୍ ନାମରେ ଜଣେ
ଲୋକ ଥିଲେ । ସେ ବହୁତ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ । ତାଙ୍କପରି ପଣ୍ଡିତ ଲୋକ
ପ୍ରାୟ ଦେଖାଯାନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଏଡ଼େ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ଅଦୌ ଗଦ
କରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ ଅତି ଅଳ୍ପ ବିଦ୍ୟା ଜାଣନ୍ତି ବୋଲି ମନେ
କରୁଥିଲେ ।

ଗରବ ବା ମୂର୍ଖ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଘୃଣା କରୁ ନ ଥିଲେ । ବଡ଼ ସାନ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସମାନ ମନେ କରୁଥିଲେ । କେହି ତାଙ୍କଠାକୁ ଖଲେ, ସେ

ତାକୁ ଅଦର କରି ଏପରି କଥା କହୁଥିଲେ ଯେ ସେ ଅନନ୍ତ ହେଉ-
ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ଲୋକେ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ନିଉଟନ୍ କେବେହେଁ କାହାର ଉପରେ ଶୂନ୍ୟ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର
ଗୋଟିଏ ସାନ କୁକୁର ଥିଲା । ଦିନେ ରାତିରେ ଅପଣା ପଢ଼ାଘରେ
ବଢ଼ା ଜାଲ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ସେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ କାହାରକୁ ଆସିଲେ ।
ଏହି ସମୟରେ କୁକୁରଟି ସେହି ଘରର ପଶିସିକାରୁ, ତାହାର ଗୋଡ଼
ବାଜି ବଢ଼ା ପଢ଼ିଗଲା । ନିଉଟନ୍ ଅନେକ ବର୍ଷ ଲୁଗା କାଗଜରେ ଯାହା
ଯାହା ଲେଖି ରଖିଥିଲେ, ସେସବୁ ପୋଡ଼ିଗଲା । ନିଉଟନ୍ ଘର
ଭିତରକୁ ଆସି ଯେତେବେଳେ ଏହା ଦେଖିଲେ, ତେତେବେଳେ ତାଙ୍କ
ମନରେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ହୋଇଥିବ । ମାତ୍ର ସେ କୁକୁର ଉପରେ ନ ଶୁଣି
କେବଳ ଏତିକି କହିଲେ, “ତୁ ମୋହର କେତେ ଅନିଷ୍ଟ କଲୁ, ତାହା
ତୁ ଅଦୌ ଜାଣି ପାର ନାହିଁ ।”

ଯେଉଁମାନେ ନିଉଟନଙ୍କ ପରି ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ
ମନରେ ଗର୍ବ, ଦୁଶା ବା ଭାଗ ରହି ପାରେ ନାହିଁ ।

ସାରି ।

ସାରି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ । ଏହା ବଣିଠାରୁ କିଛି ବଡ଼ । ସାରି
ଜଳା ଦଣେ । ପୋଷିଲେ ତାହା ପୋଷ ମାନେ, ମାତ୍ର ବଣି ଯେତେ
ଶୀଘ୍ର ପୋଷ ମାନେ, ସାରି ତେତେ ଶୀଘ୍ର ପୋଷ ମାନେ ନାହିଁ ।
ଶିଖାଇଲେ ସାରି ମନୁଷ୍ୟପରି କଥା କହିପାରେ, ମାତ୍ର କଥାଗୁଡ଼ିକ
ନାକରେ କହିଲାପରି ଶୁଭେ । ଭୋକ ହେଲେ ସେ ଖାଇବାକୁ ମାଗେ ।
ସକାଳ ହେଲେ ପିଲାଙ୍କ ନାମ ଧରି ନିଦରୁ ଉଠିବାପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ
ତାଙ୍କେ । ସାରିର ବୁଦ୍ଧି ଅଛି । ଯାହାକି ଘରେ ସାରି ଥିବ, ତୁମ୍ଭେ

ବାହାରେ ଥାଇ ତାହାଙ୍କ ଘରର କୌଣସି ଲୋକକୁ ଡାକିଲେ, ସେ ଲୋକଟି ଯଦି ଘରେ ନ ଥାଏ, ସାର କହିବ, “ନାହିଁ” । କୌଣସି କୌଣସି ସାର ଶ୍ରେଣୀ ଶିଖିଥାନ୍ତି । ସାର ଶ୍ରେଣୀ ବୋଲିଲେ, ଶୁଣିବାକୁ ବଡ଼ କୌତୁକ ହୁଏ ।

ସାର ଭାବ ଖାଏ, ଚାଉଳ ବଜୁରର ଦେଲେ ତାହା ଖାଏ, ପାଚିଲା ଫଳ ଖାଏ, ଦୁଧ ପିଏ । ସାର ପୋଷିଲେ ତାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଭଲ ଦୁଧ ଦେବାକୁ ହେବ । ସାର ବଡ଼ ସୁକୁମାର ଖାଏ । ତାକୁ ପୋଷିଲେ ସବୁ ବେଳେ ତାହା ପ୍ରତି ଯତ୍ନ କରିବ ।

ପାହାଡ଼ ଓ ଜଙ୍ଗଲରେ ସାର ଜନ୍ମନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲରେ ଯେଉଁଠାରେ ଭଲ ଭଲ ଫଳ ପାତେ ସେହିଠାରେ ବହୁତ ସାର ଥାନ୍ତି । ସେଠାରୁ ଧରିଧି ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୋଷନ୍ତି ।

ବାଳକ ଓ ପକ୍ଷୀ ।

ବାଳକ

ଥଣା ଓ ସୁନ୍ଦର   ଅଟୁ ଅରେ ପକ୍ଷୀ
କେଉଁ ଅଡ଼େ ସିବୁ କହ,
ତୋତେ ଦେଖି ମନେ   ଶରଧା ହେଉଛି,
ନ ଯା ନ ଯା ଭୁଲି ରହ ।

ପକ୍ଷୀ

ଏ ଗଛେ ସେ ଗଛେ   ତାଲେ ତାଲେ ବୁଲେ,
ବୁଲେ ମୁହଁ ବନେ ବନେ,
ପଦାରେ ବୁଦାରେ   ବଲେ ନଇକୁଳେ
ବୁଲେ ଅନଳତ ମନେ ।

ଚେର ବୁଲେ ଉଡ଼େ   ଯେବେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା,
ଥକା କହନ୍ତି କାହାକୁ ?

ବାଳକ

ରଖିଅଛି ସୁନା—   ପିଞ୍ଜରଟିଏ ରେ
ଅନନରେ ରହୁ ତହିଁ ।
ଏଥୁ ଭଲ ସ୍ଥାନ   ପାଇବୁ କାହିଁ ରେ
ଯେତେ ବୁଲୁଥାଆ ଯହିଁ ।

ପକ୍ଷୀ

ଦେଖିବାକୁ ଭଲ   ସୁନା ପିଞ୍ଜର ରେ
ରହିବାକୁ ନୁହେଁ ଭଲ,
ଗଛରେ ଯେ ବସା,   ତହିଁ ବଡ଼ ସୁଖ,
ପିଞ୍ଜରରେ କଲବଲ ।

ବାଳକ

ଖାଇବାକୁ ଦେବ   ଦୁଧ ଭାତ ନିତି
ପିଇବାକୁ ଦେବ ଜଳ,
ପାଚିଲା କଦଳୀ   ଅମ୍ଳ ଡାଳିମ୍ବ ରେ
ଯେ ଚାଟୁରେ ଯେଉଁ ଫଳ ।

ପକ୍ଷୀ

ଲେଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର   ଦୁଧ ଅବା ଭାତ,
ଝରଣାରେ ଅଛି ଜଳ
ବାଡ଼ି ବଗିଚାରେ   ମିଳଇ କି ତେତେ
ବନେ ମିଳେ ଯେତେ ଫଳ ?

ବାବର ଓ ହୁମାୟୁନ ।

ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୋଗଲ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଜାତି ଅଛି । ମୋଗଲମାନେ ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଆସି ଏ ଦେଶରେ ରାଜା ହେଲେ, ଏବଂ ଘର କରୁ ରହିଗଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମରେ ବହୁ ଦୂରରେ ଦକ୍ଷିଣ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ନଗର ଅଛି । ସେ ନଗର କଟକଠାରୁ ବଡ଼ । ବାବର ନାମରେ ଜଣେ ମୋଗଲ ଲଢ଼ାଇରେ ଜଣି ସେହି ଦକ୍ଷିଣ ନଗରରେ ରହିଲେ । ସେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ରାଜାକୁ ଜଣି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ରାଜା ବୋଲି ରଲେ । ଏହିପରି ବଡ଼ ରାଜାକୁ ସମ୍ରାଟ୍ କହନ୍ତି । ମୁସଲମାନମାନେ ବାବରଙ୍କୁ ବାହାସ୍ତ୍ରା କହୁଥିଲେ ।

ବାବରଙ୍କ ପୁତ୍ରର ନାମ ହୁମାୟୁନ । ଏକ ସମୟରେ ହୁମାୟୁନଙ୍କୁ ରୋଗ ହେଲା । ଯେତେ ଉପାୟ କଲେହେଁ, ସେ ରୋଗ ଉଠା ହେଲା ନାହିଁ । ତେଣୁବେଳକୁ ବାବରଙ୍କୁ ବହୁତ ବୟସ ହେଲାଣି । ସେ ହୁମାୟୁନଙ୍କୁ ବଡ଼ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ପୁତ୍ରର ରୋଗ ଉଠା ହେଲା ନାହିଁ ଦେଖି ସେ ବଡ଼ କାନ୍ଦିବାର ହେଲେ । ବହୁତ ଭାବ ଭାବ ସେ ଦିନେ ହୁମାୟୁନଙ୍କ ଶେଯ ଚାରିପାଖେ ଛନଥର ଗୁଲି ଇଶ୍ବରଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ହେ ଇଶ୍ବର ! ହୁମାୟୁନଙ୍କୁ ଭଲ କରିଦିଅ, ତାହାର ରୋଗ ମୋତେ ଦିଅ ।"

ଏହାଉତ୍ତରୁ ହୁମାୟୁନ ଅଳ୍ପେ ଅଳ୍ପେ ଭଲ ହେଲେ । ଏଣେ ବାବରଙ୍କୁ ରୋଗ ହେଲା । ହୁମାୟୁନ ଯେତିକି ଭଲ ହେଉଥାନ୍ତି ବାବରଙ୍କ ରୋଗ ତେତିକି ବଢ଼ୁଥାଏ । ଶେଷରେ ସେହି ରୋଗରେ ବାବର ମଲେ ।

ଯେ ମନ ଲଗାଇ ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ ଡାକେ, ଇଶ୍ଵର ତାହାର ଡାକ ଶୁଣନ୍ତି ।

ଶିଷ୍ୟ ।

ଧାନ ଗଛର ଫଳ ପାତଳେ ଗଛଟି ମରିଯାଏ । ସେହିପରି ବୀର, ମୁଗ, କୋଳଥର ଫଳ ପାତଳେ ଗଛ ମରିଯାଏ । ଏସବୁକୁ ଶିଷ୍ୟ କହନ୍ତି । ଧାନ, ମୁଗ, ବୀର, ଗହମ, ଯଥା ପ୍ରଭୃତି ଶିଷ୍ୟ ଅମ୍ବୁମାନେ ଖାଉଁ । ସୋରଷ, ଭଣି ଓ ଅଉ କେତେଗୋଟି ଶିଷ୍ୟ ପେଟିଲେ ସେଥୁରୁ ତେଲ ବାହାରେ । ସବୁ ତେଲ ଆପରେ ଜଳାଯାଇଯାରେ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତେଲ ଅମ୍ବୁମାନେ ଦେହରେ ଲଗାଉଁ, କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତେଲ ଭରବାଇରେ ଖାଉଁ ।

ଗୋରୁ, ଘୋଡ଼ା, ହାତ ଶିଷ୍ୟ ଖାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ପଶୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ ଖାନ୍ତି । ଅନେକ ପକ୍ଷୀ ଶିଷ୍ୟ ଖାନ୍ତି ।

ଯେ ଯାହା ଖାଏ, ତାହାକୁ ତାହାର ଖାଦ୍ୟ କହନ୍ତି । ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କର ଅନେକ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଅଛି । ଦୁଧ ଘିଅ, ମାଛ ମାଂସ, କେତେ ପ୍ରକାର କଞ୍ଚା ପାତଳ ଫଳ ଅମ୍ବୁମାନେ ଖାଇଲେହେଁ ଶିଷ୍ୟ ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ । ଏ ଦେଶରେ ଧାନ ବହୁତ ଜନ୍ମେ । ଏଣୁ ଧାନ ଏ ଦେଶର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ । ପଶୁମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଧାନ ଅଳ୍ପ ହୁଏ, ଗହମ ଅଧିକ ଜନ୍ମେ । ଗହମ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଧାନ ଗହମ ନାହିଁ, ଯଥା ଅଛି, ସେ ଦେଶରେ ଯଥା ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ କୌଣସି ଶିଷ୍ୟ ଜନ୍ମେ ନାହିଁ, ସେ ଦେଶରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ରହି ତହିଁ ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ହଂସ ।

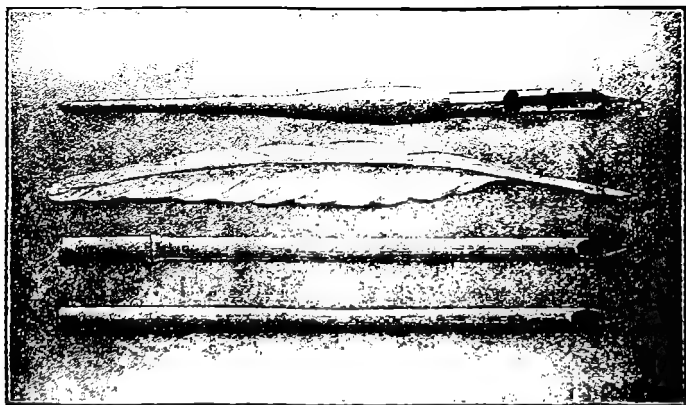
ହଂସ ମଧ୍ୟ ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ । ଏହା ବଣି ଓ ସାଉଁଠାରୁ ବହୁତ ବଡ଼ । ଏହାର ଗୋଡ଼ ଓ ଡେଣା ଅଛି । ମାତ୍ର ଏହା ପ୍ରାୟ ଉଡ଼େ ନାହିଁ । ଏହା ଗୋଡ଼ରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲେ, ଏବଂ ପାଣିରେ ପହଁରେ । ହୁଇ ଜାତି ହଂସ ଅଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଜାତି ବଡ଼ ଏବଂ ଧଳା । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତି ସାନ, ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣ ମାଟିଆ ଓ କଳା ମିଶା । ଉଭୟ ଜାତି ବହୁତ ବେଳଯାଏ ପାଣିରେ ପଡ଼ି ପହଁରନ୍ତି ।

ହଂସ ପୋଷିଲେ ତାହା ଖାଇବା ପାଇଁ ବହୁତ ଭବିକାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ପାଣିରେ ପଡ଼ି ସେ ଗେଣ୍ଡା ଧରି ଖାଏ । ହଂସମାନେ ଧାନ, ଚାଉଳ, ଭାତ ଓ ଘାସ ମଧ୍ୟ ଖାନ୍ତି । ପାଚିଲା ଧାନ କିଆରରେ ପଡ଼ିଲେ ଏମାନେ ବହୁତ ଧାନ ଖାଇଯାନ୍ତି ।

ଆସବଶରେ ଏକ ନଡ଼ା ବା କୁଟାର ଗହାରେ ହଂସମାନେ ଭିମ୍ବ ବସନ୍ତି । ଭିମ୍ବ ଫୁଟିଲେ ସେଥିରୁ କୁଅ ବାହାରେ । ଧଳା ହଂସକୁ ଶୁଭ୍ର-ହଂସ କହନ୍ତି, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜାତି ହଂସକୁ ଗେଢ଼ିହଂସ ବା ପାଉଁସ-ହଂସ କହନ୍ତି । ଶୁଭ୍ରହଂସର ଡେଣାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପର ପାକିଲା ହେଲେ ସେଥିରୁ ପର କଲମ ହୁଏ ।

କଲମ ।

ଲେଖିବାପାଇଁ କାଗଜ ଯେପରି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, କଲମ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ତିନିପ୍ରକାର କଲମ ଅଛି, କାଠିକଲମ, ପରକଲମ ଓ ଲୁହାକଲମ । ଶରପରି ଏକପ୍ରକାର ଗଛ ଅଛି । ସେ

ଗଛ ପାକଳ ହୋଇ ଶୁଖିଗଲେ, ଗଣ୍ଡିଠାରୁ ପକ ପକ କରି ଧାଡ଼ି ସେଥିରେ କଲମ କରନ୍ତି । ଅଉ ଏକପ୍ରକାର ଗଛ ଅଛି ତାହାର ରଙ୍ଗ ଖଇରା । ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ କଲମ ତିଆରି କରନ୍ତି । କାଠିକଲମରେ ମୋଟ ଅକ୍ଷର ଲେଖାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର ସବୁ ଅକ୍ଷର ଲେଖା ସେଥିରେ ପ୍ରାୟ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ । ପରକଲମ ଓ ଲୁହାକଲମରେ ସବୁ ଅକ୍ଷର ଭଲ ଲେଖାଯାଇପାରେ, ମଧ୍ୟ ମୋଟ ଅକ୍ଷର ଲେଖା ଯାଇପାରେ । ମୟୂର ଓ ହଂସର ପର ପାକଳ ହେଲେ, ତାହାକୁ କାଟି କଲମ ତିଆରି କରନ୍ତି । ହଂସପର ଅପେକ୍ଷା ମୟୂରପର ଅଧିକ ଟାଣ ହୁଏ । ମାତ୍ର ହଂସପର ଅଧିକ ଦିନ ଯାଏ । ଅମ୍ଳମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଧଳା ହଂସ ଅଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଏକ ଜାତି ହଂସ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପରିରେ ଯେଉଁ କଲମ ହୁଏ ତାହା ବଡ଼ ଟାଣ । ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଲମରେ ଚାରି ମାସ ଲେଖାଯାଇପାରେ । କାଠି କଲମକୁ ଯେତେ ମାଡ଼ି ଲେଖାଯାଇପାରେ, ପରକଲମକୁ ତେତେ ମାଡ଼ି ଲେଖି ହେବ ନାହିଁ । ଲୁହାରେ ଯେଉଁ କଲମ ହୁଏ

ତାହା ପରକଲମ୍ପଠାରୁ ଅଧିକ ଟାଣ । ମାତ୍ର ତାକୁ ଅଧିକ ମାଡ଼ି
ଲେଖିଲେ କାଗଜ ଫୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ, ଏକ ଅକ୍ଷର ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ।
ଟିକିଏ ବସାଇ ଲେଖିଲେ ଲୁହାକଲମ୍ପରେ ଭଲ ଲେଖାଯାଏ । ଅଳ୍ପ-
କାଲି ତମ୍ବା ଓ ରୂପାରେ ମଧ୍ୟ ଲୁହାକଲମ୍ପରେ କଲମ ଛଅର ହେଉ-
ଅଛି । ତମ୍ବାକଲମ୍ପ ଓ ରୂପାକଲମ୍ପରେ ସହଜେ କଲମ୍ପ ନ ଧରିବାରୁ
ସେ କଲମ୍ପ ଲୁହାକଲମ୍ପଠାରୁ ଅଧିକ ଦିନ ଯାଏ ।

କଲମ୍ପରେ ଲେଖା ସରିଲେ ତାକୁ ଭଲ କରି ଧୋଇ ଓ ପୋଛି
ଯହରେ ରଖିବ । ଖରାରେ ପକାଇଲେ ପରକଲମ୍ପ ଓ କାଠିକଲମ୍ପ ଫାଟି
ଯାଏ ବା ମେଲ ହୋଇଯାଏ, ଲୁହାକଲମ୍ପର ମଧ୍ୟ କ୍ଷତି ହୁଏ । କାଗଜ
ବା ତମ୍ବାର ଖୋଲଟିଏ କରି ସେଥିରେ କଲମ୍ପ ରଖିଲେ, କଲମ୍ପରେ
ଧୂଳି ଲାଗି ପାରେ ନାହିଁ, ତାହା ଅଧିକ ଦିନଯାଏ ଭଲ ରହେ ।

ବ୍ରହ୍ମ ଓ ବୁଦ୍ଧିଆଣୀ ।

ଯେଉଁ ସାହେବମାନେ ଘରେ ଇଂରାଜୀରେ କଥା କହନ୍ତି, ସେମାନେ
ଇଂରେଜ । ସେମାନଙ୍କ ଦେଶକୁ ଇଂଲଣ୍ଡ କହନ୍ତି । ଇଂଲଣ୍ଡର ଉତ୍ତରକୁ
ଲାଗି ଅଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅଛି । ଛଅଶ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସେ ଦେଶରେ
ବ୍ରହ୍ମ ନାମରେ ଜଣେ ରାଜା ସ୍ଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଶତ୍ରୁମାନେ ଆସି
ତାହାଙ୍କଠାରୁ ରାଜ୍ୟ ଛୁଡ଼ାଇନେଲେ ।

ବ୍ରହ୍ମ ଛଅଅର ଆପଣା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଲଢ଼ି ଛଅଅରଯାକ
ହାରିଗଲେ । ଏଥିରେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଆଉ ଆଶା ରହିଲା ନାହିଁ, ମାତ୍ର
ସାହସ ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧି ନ ଥାଏ । ଏକସମୟରେ ଦିନବେଳେ ସେ ଉପ-
ରକୁ ମୁହଁ କରି ଗୋଟାଏ ଘରେ ପଡ଼ି, ମନେ ମନେ ନାନାପ୍ରକାର
ଭାବୁଥିଲେ । ଘରଟା ପୁରୁଣା, ଶୁଦ୍ଧ କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ମେଲ

ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଶୁଭକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଗୋଟାଏ ବୁଢ଼ି-
ଅଣୀ ଗୋଟାଏ କାଠରୁ ଅନ୍ୟ କାଠକୁ ଡେଇଁ ସୂତା ନେବାପାଇଁ
ଛଅଥର ଯତ୍ନ କରି ପ୍ରତିଥର ଶସିପଡ଼ିଲା । ମାତ୍ର ସାତଥର ବେଳକୁ
ସେ ସେହି ଅନ୍ୟ କାଠରେ ପହଞ୍ଚି, ସେଠାରେ ସୂତା ଲଗାଇଲା ।

ଏହି ଘଟଣା ଦେଖି ବ୍ରହ୍ମ ମନେ କଲେ, “ଶୁଭ ବୁଢ଼ିଅଣୀଟି ଯଦି
ଏତେ ଥର ଯତ୍ନ କଲା, ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ, ମୁଁ ଅଭ୍ୟାସରେ ଯତ୍ନ କରିବି ।”
ତାଙ୍କ ମନରେ ପୁଣି ଅଣା ଡେଇଁଲେ ଉଠିଲା । ସେ ପୁଣି ଥରେ
ଲଢ଼ିଲେ । ଏହିଥର ସେ ଶସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ କିଣି, ଅପଣା ଶକ୍ତିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ
ଭଢ଼ିଦେଲେ ।

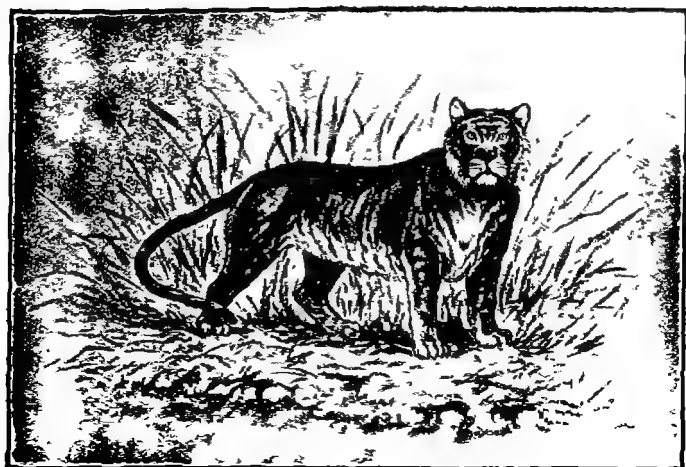
ଯତ୍ନ କଲେ ରତ୍ନ ମିଳେ ।

ବାଘ ।

ବାଘ ଚତୁର୍ବଳ ଜୀବ । ଏହାର ଗୋଡ଼ର ଅଗୁଣମାନଙ୍କରେ ବଡ଼
ବଡ଼ ଓ ବକା ନଖ ଅଛି । ଏ ନଖଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ଟାଣ । ବାଘର ମୁହଁ
ବିରାଡ଼ି ମୁହଁ ପରି ; ବିରାଡ଼ି ମୁହଁ ସାନ, ବାଘ ମୁହଁ ବଡ଼ । ବାଘକୁ ଅ
ଦେଖିବାକୁ ଚାଅ-ବିରାଡ଼ି ପରି । ବାଘ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ବିରାଡ଼ି ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ପରି, ଏବଂ
ମୁହଁରେ ବିରାଡ଼ି ନିସ ପରି ନିସ ଅଛି । ବାଘର ଦେହରେ ବହୁତ ବଳ ।

ଏ ଦେଶରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାଘ ଦେଖାଯାଏ । ହେଟାବାଘ ସବୁଠାରୁ
ସାନ, ଏବଂ ଶିଅଳ ପରି ଦଶେ, ଓ ଅସୁନ୍ଦର ଅଟେ । କଲରାପତର ଅ
ତାହାଠାରୁ ବଡ଼ ଓ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ଏହା ଦେହର ବଡ଼ ବଡ଼
କଳା ଟୋପା ଥାଏ । ଦେହର ଲେମ୍ବ କୋମଳ ଅଟେ । କୌଣସି
କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଏହାକୁ କଲରାପତର ବାଘ କହନ୍ତି । ମହାବଳବାଘ
ସବୁଠାରୁ ବଡ଼, ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର । ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ସହିତ

ଏହାର ଦେହ ବାରହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ଇଟାର ରଙ୍ଗ ପରି । ଦେହରେ ଉପରୁ ତଳକୁ ପଟାପଟା ଚିତ୍ତି ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କର ଏତେ ବଳ ଯେ ଗୋଟାଏ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପିଠିରେ ପକାଇ କୁଦ କୁଦ ଖୁଲିଯାଇ ପାରନ୍ତି । ବାଘମାନେ ପବନରେ ଓ ଜଙ୍ଗଲରେ ଥାନ୍ତି । ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କୁଦମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ବାଘ ରହୁଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଲୁଗା ବାଘ କହନ୍ତି ।

ବାଘମାନେ ଅନ୍ୟ ଜୀବ ମାନ ଖାନ୍ତି । ଯେଉଁ ଜୀବକୁ ଅତି ବେଶି ମାରିଥାଏ, ତାକୁ ବାଘ ଖାଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଲେଖି ଦେଇଥାନ୍ତି । ମାଝି ପୋଖା ବାଘ ଏପରି ଜୀବର ମାଂସ ଖାଏ । ଅନ୍ୟ ଜୀବକୁ ଧରି ବାଘ ତହିଁଶରୀର ଖାଇଯାଏ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ଏପରି ଅସାତ କରେ ଯେ ଯେପରି ପଲାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତହିଁଉଦ୍ଦରକୁ ତାକୁ ଦେନି ଖେଳି ଖେଳି ମାରିପକାଏ ।

ହେଟାବାସ ଦେହରେ ବଳ ଅଳ୍ପ । ତେଣୁ ତାହାର ସାହସ ମଧ୍ୟ
ଅଳ୍ପ । ମନୁଷ୍ୟ ଦେଖିଲେ ସେ ପ୍ରାୟ ଫଳାଇଯାଏ । କଲରାପତର ଅ
ବିଲୁଅ, କୁକୁର, କୁକୁଡ଼ା, ବାକୁରା ପ୍ରଭୃତି ମାରି ଖାଏ । ସେ କେତେ-
ବେଳେ କେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଧରେ । ମହାବଳ ବଡ଼ ବିଲୁଅ ।
ସେ ସବୁ ଜୀବକୁ ଧରେ । ହାତୀପରି ବଡ଼ ଜୀବକୁ ସେ ଛଡ଼େ ନାହିଁ ।
ତାହାର ଅଖି ବର୍ତ୍ତଣି ବଡ଼ ବଡ଼ ମଣିପରି ଜଳୁଥାଏ । ସେ ଅଖି
ଦେଖିଲେ ଅନେକେ ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଯାନ୍ତି । ଭଲ ଯେପରି
ହଠାତ୍ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଦେଖିଲେ ଧରେ, ବାସ ସେପରି ଧରେ ନାହିଁ,
ଅପଣାର ସୁବଧା ଦେଖି ଧରେ । ବାସ ଅନ୍ୟ ଜୀବର ବେଳ କାମୁଡ଼ି
ତାକୁ ହାଡ଼ିବ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ।

କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କିଛି ମାଟି ଖୋଳି ଗୁଣ୍ଡ କରି ସେଥିରେ କେତୋଟି
ଧାନ ପକାଇ ତାହା ଉପରେ କିଛି ମାଟି ଗାଳିବନ୍ଧ । ଦୁଇ ତିନି ଦିନ
ଶୁଦ୍ଧି ସେଠାରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଜଳ ସିଞ୍ଚିବନ୍ଧ । ଏପରି କିଛିଦିନ କଲେ
ଦେଖିବ ମାଟି ଫୋଡ଼ି ଧାନମାନଙ୍କରୁ ଉତ୍ପରକୁ ଗଜା ବାହାରିଅଛି ।
ଅଉ କୌଣସି ମଞ୍ଜି ଏହିପରି ମାଟିରେ ଘୋଡ଼ ତାହା ଉପରେ
ଜଳ ଦିଅ, ବେଶିକ ସେହିପରି ମାଟି ଫୋଡ଼ି ଉତ୍ପରକୁ ଗଜା ବାହାରି-
ଅଛି । ଗଜା ବଢ଼ିଲେ ଗଛ ହୁଏ । ମାଟି ଭେଦ କରି ମଞ୍ଜିରୁ ଉତ୍ପରକୁ
ଉଠେ ବୋଲି ଗଛକୁ ଉଦ୍ଭିଦ କହନ୍ତି । ଘାସ ଉଦ୍ଭିଦ, ଗବଗଛ
ଉଦ୍ଭିଦ, ଜଢ଼ି କାକୁଡ଼ି ଗଛ ଉଦ୍ଭିଦ । ଅମ୍ଳ, ପଣସ, ବଟ, ଅଣ୍ଡୁ ଗଛ
ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଭିଦ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ମଧ୍ୟରେ ବଟ, ଅଣ୍ଡୁ, ଅମ୍ଳ, ପଣସ ପ୍ରଭୃତି ବଡ଼ ବଡ଼

ଗଛ ମାଟି ଉପରେ ଠିଆହେଲା ପରି ଦିଶନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ବୃକ୍ଷ କହନ୍ତି, ମଧ୍ୟ ତରୁ କହନ୍ତି । ଟଗର, ଭୂଲସୀ, ବାଇଗଣ ପ୍ରଭୃତି ସେହିପରି ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଅମ୍ଳ ପଗସ ପ୍ରଭୃତି ଗଛଠାରୁ ବହୁତ ସାନ । ଏମାନଙ୍କୁ ଗୁଳ୍ମ କହନ୍ତି । କଶାରୁ, ଲଉ, ଜଞ୍ଜି, ବାବୁଡ଼ି, କଲଗ ପ୍ରଭୃତି ଗଛ ଠିଆ ହେଲା ପରି ବଢ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଅନ୍ୟ ଗଛ ଉପରେ, ମାଟିରେ ବା ମଞ୍ଚାରେ ଲଟାଇ ଲଟାଇ ମାଡ଼ନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଲତା କହନ୍ତି । ଉଦ୍ଭିଦମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏ ତିନି ଜାତି ପ୍ରଧାନ ।

ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧି ଅନୁର କେତେକ ଜାତି ସାନ ସାନ ଉଦ୍ଭିଦ ଅଛନ୍ତି । ଘାସ ଜାତି ଉଦ୍ଭିଦ ସେ ତିନି ଜାତି ଉଦ୍ଭିଦଠାରୁ ସାନ । ଶିଉଳି ଆଉ ଏକ ଜାତି ଉଦ୍ଭିଦ । ପୁଣି ଛତୁ ଆଉ ଏକ ଜାତି । ଯେଉଁ ଉଦ୍ଭିଦ-ମାନେ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ଭିଦ ଉପରେ ଚେର ଧରି ବଞ୍ଚନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମଲ୍ଲଙ୍ଗ କହନ୍ତି । ନିର୍ମୂଳୀ ଗଛ ଏକପ୍ରକାର ମଲ୍ଲଙ୍ଗ ଅଟେ । ବଟ ଅଣ୍ଟୁ ଗଛ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କୌଣସି ଗଛ ଉପରେ ମଲ୍ଲଙ୍ଗ ହୋଇ ବଢ଼ନ୍ତି, ଦେଖି ପାରିବ ।

ଉଦ୍ଭିଦମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର ବହୁତ ଉପକାର ହୁଏ । ଚାଉଳ, ପରବା, ତାଲି ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇ ଅମ୍ଳେମାନେ ବଞ୍ଚୁଅଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକ ଉଦ୍ଭିଦରୁ ମିଳେ । କପା ଗଛ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ଭିଦ । ଏହାର ଫଳ ପାକଳ ହୋଇ ଫାଟିଗଲେ ସେଥିରୁ ତୁଳା ବାହାରେ । ଏହି ତୁଳାରୁ ସୁତା କଟାଯାଏ । ସୁତାରେ ଲୁଗା ବୁଣାଗଲେ ଅମ୍ଳେମାନେ ତାହା ପିନ୍ଧି । ଉଦ୍ଭିଦରୁ ଅମ୍ଳମାନଙ୍କର ଲୁଗା ଆସୁଛି, ବୁଝି ପାରିଲ । କାଠରେ ଅମ୍ଳ-ମାନଙ୍କର କେତେ ଉପକାର ହେଉଅଛି । ତାହା ଉଦ୍ଭିଦରୁ ଆସୁଛି । ବାଉଁଶବତାରେ, ଏକ ଛୁଣ କୁଟା ବା ନଡ଼ାରେ ଘରର ଚାଲ ତିଆରି ହୁଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଶୁଖିଲା ଉଦ୍ଭିଦ । ଫୁଲ ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଉଦ୍ଭିଦରୁ ମିଳେ । ଉଦ୍ଭିଦ ନ ଥିଲେ ପାଚିଲା ଅମ୍ଳ, ପାଚିଲା କଦଳୀ, ପାଚିଲା ପଗସ,

ନଢିଆ, କାକୁଡ଼ି, କୋଳି କାହିଁରୁ ପାନ୍ତି ? ଯେଉଁଠାରେ ଉଦ୍ଭିଦ ନ
ଥାଏ, ସେ ସ୍ଥାନ ଶୂନ୍ୟ ଦଶେ । ମାତ୍ର ଉଦ୍ଭିଦଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ଥଳେ ସ୍ଥାନଟି
ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ।

ରାଧାଶ୍ୟାମ ନରେନ୍ଦ୍ର ।

କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଗୋଟିଏ ସାନ ସହର । ଏଠାରେ
ରାଧାଶ୍ୟାମ ନରେନ୍ଦ୍ର ନାମରେ ଜଣେ ଲୋକ ସ୍ଥଳେ । ତାଙ୍କର ବହୁତ
ଜମିଦାର ଏକ କୋଠାଘର ସ୍ଥଳ । ସେ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦିନ ଚାଉଳ,
ପଇସା ଏବଂ କେବେ କେବେ ଲୁଗା ଦେଉଥିଲେ । ପ୍ରତିଦିନ ଦୁଃଖୀ-
ମାନଙ୍କୁ ଚାଉଳ, ପଇସା ବା ଭାତ ଦେବାକୁ ସଦାବ୍ରତ କହନ୍ତି ।

ଅଷାଢ଼, ଶ୍ରାବଣ, ଭାଦ୍ର ଓ ଅଶ୍ୱିନ ଏହି ଚାରି ମାସରେ ବହୁତ ବର୍ଷା
ହୁଏ । ଏ ଚାରି ମାସକୁ ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା କହନ୍ତି । ଚତୁର୍ମାସ୍ୟାରେ ଚାଲି ଯିବା-
ଆସିବା କଠିନ, ବହୁଦୂରକୁ ଯିବା ବଡ଼ କଠିନ । ଭଲ ଭଲ ଲୋକେ
ବହୁ ଦୂରରୁ ଉର୍ଥ କରିବାକୁ ଆସି, ଚତୁର୍ମାସ୍ୟାରେ ଯାଇ ନ ପାରିଲେ
ଏକ ହାତରେ ଖରଚ ନ ଥିଲେ, ରାଧାଶ୍ୟାମ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚି-
ଥିଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଦର କରି ରହିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଦେଉଥିଲେ
ଏବଂ ଖାଇବାର ସୁବିଧା କରିଦେଉଥିଲେ । ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଶେଷରେ
ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖାଏଁ କମ୍ବଳ ଦେଇ ବଦାୟ୍ କରୁଥିଲେ ।

ରାଧାଶ୍ୟାମ ନରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଦାବ୍ରତ ଏଦେଶରେ ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ସଦାବ୍ରତ ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଜମିଦାର କେହି କେହି ଆପଣା ଘର-
ଠାରେ ସଦାବ୍ରତ ଫିଟାଇଲେ । ସେ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କୁ ଏତେ ଦାନ କଲେ ସୁଦ୍ଧା
ମନରେ କିମ୍ବା କଥାରେ ଗର୍ବ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଆଜିଯାଏ ଲୋକେ
ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଘୋଡ଼ା ।

ଭୁମ୍ପେମାନେ ଘୋଡ଼ା ଦେଖିଥିବ । ତାହାର ବେକ ଓ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ିଆକ
 ଅତି ବଡ଼ ବଡ଼ ଲେମ ଥାଏ । ଘୋଡ଼ା ଗୋରୁଠାରୁ ବଡ଼ ହୁଏ । ତାହାର
 ମଧ୍ୟ ଗୋଡ଼ରେ ଖୁବ୍ ଅଛି । ମାତ୍ର ଗୋରୁଖୁବ୍ ସେପରି ମନ୍ଦିରୁ
 ଦୂର ଫାଲ ହୋଇଥାଏ, ଘୋଡ଼ାଖୁବ୍ ସେପରି ନ ହୋଇ ଗୋଟା ଗୋଟା
 ଥାଏ । ଘୋଡ଼ାଖୁବ୍ ତାହାର ଟାପ୍ ବହଳ । ଏହା ଅତି ଟାଣ ବୋଲି

ଘୋଡ଼ା ଚାଲିଲାବେଳେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ହୁଏ । ଘୋଡ଼ାର ଗୋଡ଼-
ଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବ ଓ ସରୁ, ଏଣୁ ସେ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଦୌଡ଼ିପାରେ ।
କହିଲ, ଗୋରୁର କଅଣ ଅଛି, ଯାହା ଘୋଡ଼ାର ନାହିଁ?

ଗୋରୁପରି ଘୋଡ଼ା ଘାସ ଖାଏ । ଦେହରେ ଅଧିକ ବଳ ହେବ ବୋଲି
ଖାରି, କୋଳଥ ବା ବୁଟ ସିଂହାର ଘୋଡ଼ାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ
ଘୋଡ଼ାଦାନା କହନ୍ତି । ଦାନା ସଙ୍ଗରେ କିଛି ଲୁଗା ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ
ଘୋଡ଼ାଦେହକୁ ଭଲ ହୁଏ । ପୋଖରୀମାନଙ୍କରେ ଏକପ୍ରକାର
ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଦଳି ହୁଏ, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଘୋଡ଼ା ଖାଏ । ଏହି ଦଳକୁ ଘୋଡ଼ା-
ଦଳ କହନ୍ତି ।

ଘୋଡ଼ା ମନୁଷ୍ୟର ଅନେକ କାମରେ ଲାଗେ । ଏ ଦେଶରେ ଲୋକେ
ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ନ୍ତି । ସହରମାନଙ୍କରେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଟାଣେ । ଅମ୍ଳମାନଙ୍କ
ଦେଶରେ ଗୋରୁ ପିଠିରେ ଯେପରି ବୋହଁ ଲଦି ନିଅନ୍ତି, ପଶ୍ଚିମରେ ଘୋଡ଼ା
ପିଠିରେ ସେହିପରି ବୋହଁ ଲଦି ନିଅନ୍ତି । ସାହେବମାନଙ୍କ ଦେଶରେ
ଘୋଡ଼ାରେ ହଲକରନ୍ତି । ତେଣେ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅଛି, ସେଥିରେ
ସଡ଼କ ବାଟ ଅଳ୍ପ, ପାଣି ନାଳ ଅଧିକ । ପାଣିରେ ନାଆ ଚାଲେ, ସେଥିରେ
ମନୁଷ୍ୟ ଥାନ୍ତି, ବୋହଁ ଥାଏ । ଘୋଡ଼ା ନାଳ-କୂଳରେ ଚାଲି ନାଆ
ଟାଣୁଥାଏ । ଘୋଡ଼ା ଅତି ଶୀଘ୍ର ଦୌଡ଼ିପାରେ ବୋଲି ଲୋକେ ତାହା
ଉପରେ ଚଢ଼ନ୍ତି, ଓ ତାକୁ ଗାଡ଼ିରେ ଲଗାନ୍ତି । ଘୋଡ଼ା ରଖିଲେ ତାକୁ
ଭଲ କରି ଘାସ ଓ ଦାନା ଖାଇବାକୁ ଦେବ ।

କୋକିଳ ।

ଅରଲ ବସନ୍ତ ଋତୁ, ପବ କଅଁଳ,
କୁହୁ କୁହୁ କୁହୁ କର କୋରଲ ରବିଲ ।

ପ୍ରସ୍ତ ଗହଳରେ କାହିଁ ଲୁଚି ବସିଥିଲୁ,
 କେତେ ଦୂର ଯାଏ କଣ୍ଠୁ ଅମୃତ ଡାଲୁଛି ।
 ନ ବରେ କାହାରି ମନ, କୁହୁ ରାବ କରେ,
 ଜନମାଏ ଅନନ୍ନ ସେ ସକଳ ମନରେ ।
 ଭୂପ ସିନା କଳା ତାର ଗୁଣ ମନୋହର,
 ସକଳେ ତାହାକୁ ଦେଖି କରନ୍ତି ଅଦର ।
 ଯାହାର କୋକିଳ ପରି ଭଲ ଗୁଣ ଥିବ,
 ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭୂପ ମନ ସେ ପୂଜା ପାଇବ ।

ଭଲୁ ।

ଭଲୁ ତତ୍ତ୍ୱସ୍ତବ ଜୀବ । ଏହାର ଦେହଯାକ ବଡ଼ ବଡ଼ କଳା ଲେମ୍ବ

ଥାଏ, କେବଳ ନାକର ଅଗରୁ ପ୍ରାୟ ଅଖି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ନ ଥାଏ । ତାହାର ମୁଖର ଏହି ଅଂଶ ବଡ଼ ଟାଣ । ଚାରି ଗୋଡ଼ର ଅଗ୍ରଭିମାନ-କରେ ନଖ ଅଛି । ସେହି ନଖ ଟାଣ ଓ ବଡ଼ । ଭଲୁର ପେଟରେ ଯେଉଁ ଲେମ ଥାଏ, ତାହା ପିଠିଲେମପରି କଳା ଦୁହେ, କମ୍ବା ବଡ଼ ଦୁହେ । ଭଲୁର ଲଗୁଡ଼ ସାନ ।

ଜଙ୍ଗଲରେ ଏକ ପାହାଡ଼ର ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କରେ ଭଲୁ ରହେ । ଭଲୁ ପାତଳ କୋଇ, ଅମ୍ବ, ମକା ପ୍ରଭୃତି ଫଳ, ମହୁର ଏକ ଅଖୁ ଖାଏ ।

ଦିନବେଳେ ଭଲୁମାନେ ପ୍ରାୟ ବାହାରକୁ ନାହିଁ । ଦିନ ଶେଷ ହୋଇ-ଅସିଲେ ବାହାର ଏମାନେ ଅଖୁବାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିରେ ପଶନ୍ତି ଏକ ବାଟରେ ଅନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଭେଟିଲେ ଧରନ୍ତି । ଏମାନେ ମୋଟା ଗଛକୁ ଚଢ଼ି ପାରନ୍ତି, ମାତ୍ର ସବୁ ଗଛକୁ ଚଢ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅମ୍ବ ପାତଳେ ଭଲୁ ଗଛରେ ଚଢ଼ି ତାଳ ହୁଏ । ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ ଅମ୍ବ ତଳେ ପଡ଼ିଲେ, ଗଛରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅସି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଏ । ଦୂରରେ ଭଲୁ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ଓ ଗୋଟିଏ ଗଛରେ ଚଢ଼ି ଅମ୍ବ ଖସାଇଲେ, ଅନ୍ୟଟି ତଳେ ରହି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖାଉଥାଏ । ଯେ ଭଲୁ ଗଛରେ ଚଢ଼ିଥାଏ, ସେ ତଳକୁ ଅସି ଅମ୍ବ ନ ଦେଖିଲେ ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାମୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ି ଓ କଳ ହୁଏ । ଅଖୁ ବାଡ଼ିରେ ପଶିଲେ ଭଲୁ ବହୁତ କ୍ଷତି କରେ । ଭଲୁମାନେ ଭଲ ଖାଇବାକୁ ବଡ଼ ଭଲ ପାନ୍ତି । ଭଲହୁଙ୍କା ଦେଖିଲେ ଏମାନେ ତାଡ଼ି ତାହା ମଧ୍ୟରୁ ଭଲଗୁଡ଼ିକ ଖୋଜି ଖାଇଯାନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଭେଟିଲେ ଏମାନେ ପଛ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆହୋଇ, ତାହା ଭୟରୁ ଅଗ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ତାହାକୁ ଧରନ୍ତି । ଲୋକେ ବହୁନ୍ତି ଭଲୁ ମନୁଷ୍ୟର ନାକ ଆଗେ କାମୋଡ଼ି ଖାଇଯାଏ । ତରାଇଲେ ଭଲୁ ମିଶି ନ ଅସି ପଲାଇ ଯାଏ । ନିଆଁ ଦେଖିଲେ ବେହରା ଲେମ ପୋଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ବଡ଼ ଭୟ

କରେ । ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୁଲା, ମଣାଲ ବା ଲଞ୍ଜନ ଧରି ଗଲେ, ଭଲ ପାଖକୁ
ଅସେ ନାହିଁ । ଯେ ଲୋକର ସାହସ ଅଛି, ତାହା ହାତରେ କିଛି ନ
ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ତାହା ପାଖ ପଶି ପାରେ ନାହିଁ ।

ବାଟରେ ଭଲ ସହୃଦ ଭେଟ ।

ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାର ଶାଳବଣି ଗ୍ରାମର ଜଣେ ଗଉଡ଼ ବହୁତ ଶକ୍ତିରେ
ଏକାକୀ ଅପଣା ଘରକୁ ଫେରି ଯାଉଥିଲା । ବାଟରେ ଗୋଟାଏ ଭଲ
ଭେଟିବାରୁ ସେ ନ ତର ମନେ ମନେ ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା । ଦୂର
ହାତରେ ସେ ତାଳ ଦେଇ ଏପରି ଶବ୍ଦ କଲ ଯେ ଭଲ ଭୟରେ
ପଳାଇଗଲା ।

ପୁରା ଜିଲ୍ଲାରେ କାକଟପୁର ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ସାନ ସାନ ଜଙ୍ଗଲରେ
ବହୁତ ଭଲ ଅଛନ୍ତି । ଦିନେ ଉପରଓଳି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ନ ହେଉଣୁ
ଲତାହରଣ ଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ଲୋକ ବାଟରେ ଯାଉଥିଲା । ଏହି
ସମୟରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଭଲ ହଠାତ୍ ଅଗରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଲୋକ-
ଟିର ବାମ ବାହୁ ଧରିଲା । ସେ ତାହା ଗୋଟିଏ ମୁଠା କରି ଭଲ
ଗାଲରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଡୁମ୍ବା ମାରିଲା ଯେ ତାହା ବାହୁରୁ ଭଲର
ଗୋଡ଼ ଖସିଗଲା । ଏହା ଦେଖି ଭଲ ଭୟରେ ପଳାଇଲେ ।

ଉଇ ।

ଉଇ ଦେଖିବାକୁ ପିଞ୍ଜୁଡ଼ିପରି । ପିଞ୍ଜୁଡ଼ି ଲଲ ବା କଳା ହୁଏ, ଉଇ
ଧଳା । ଲଲ ପିଞ୍ଜୁଡ଼ି ଯେତେକ ବଡ଼, ଉଇ ତେତେକ ବଡ଼ ହୁଏ । ପିଞ୍ଜୁଡ଼ି
ଦେହଠାରୁ ଉଇଦେହ ଅଧିକ କୋମଳ ଅଟେ । ପିଞ୍ଜୁଡ଼ିମାନେ ବଳ
କରି ସେଥିରେ ରହନ୍ତି, ମାତ୍ର ଉଇମାନେ ଘୁଙ୍କା କରି ତହିଁ ମଧ୍ୟରେ

ରହନ୍ତି । ହୁଙ୍କାକୁ ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାରେ ଟିକରା ବୋଲି କହନ୍ତି । ଭଲ-
ହୁଙ୍କା ଭଲ କରି ଦେଖିଲେ ଜାଣି ପାରବ ଭଲମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି କପର ।
ମାଟିରେ କିମ୍ବା ମାଟି ଓ ବାଲିରେ ଦେଉଳିଆ କରି ସେମାନେ ହୁଙ୍କାକୁ
ଏପରି ଗଢ଼ିଥାନ୍ତି ଯେ ବର୍ଷାକାଳରେ ବହୁତ ବର୍ଷାରେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା
ଭିତରକୁ ବର୍ଷାଜଳ ଭେଦ ପାରେ ନାହିଁ । କୌଣସି ଟାଣ ପଦାର୍ଥରେ
ହୁଙ୍କାକୁ ପିଟିଲେ ତାହା ସହଜରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଏ ନାହିଁ । ହୁଙ୍କା ଭିତର
ଫମ୍ପା ଓ ବଜ୍ର ସୁତରା ହୋଇଥାଏ । ଦେଖିଲେ ବୋଧ ହୁଏ ଯେପରି
କେହି ଲେପି ପୋଛି ଅଣିଛି । ମାଟି ଉପରେ ଭଲହୁଙ୍କାର ଯେତକ
ଦିଶେ, ସେଥିରେ ଭଲମାନେ ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅହୁର ତଳେ ଥାନ୍ତି ।
ସେମାନେ ହୁଙ୍କାର ଯେଉଁଠାରେ ଥାନ୍ତି, ତାହା ହାଲୁକା ଏବଂ ଚିତଭ
ପିଠାପରି ଜାଲି ଜାଲି ହୋଇଥାଏ । ତାହାକୁ ଭଲଟାକୁ କହନ୍ତି ।

କାଠ ଓ ଗଛରେ ଭଲ ବହୁତ ଲାଗନ୍ତି । ଶୁଖିଲା ପଥରେ, କାନ୍ଥରେ,
ପୋଥିରେ, ବହିରେ ଓ ଲୁଗାରେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଲାଗନ୍ତି । ମାଟି କୁଟା ଓ
ନଡ଼ାରେ ପ୍ରାୟ ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । କାଠ ଓ କାନ୍ଥରେ ଅଲକାତରା ଲେପି
ଦେଲେ ଭଲ ଲାଗି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପାହାଡ଼ିଆ ସ୍ଥାନରେ ଯେତେ ଭଲ,
ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ତେତେ ଭଲ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଅତି ସାନ ପୋକ । ଏହାର ଛଅଟି ଗୋଡ଼ ଅଛି । ଦେହ
ଯେପରି ସାନ, ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ସେହିପରି ସରୁ । ଗୋଡ଼ମାନଙ୍କରେ
ଅର୍ଦ୍ଧଶ ବା ଅଂଶୁ ଅଛି । ମାଟି ଅମ୍ଳମାନଙ୍କ ଅଧିକ ତାହା ଦିଶେ ନାହିଁ ।
ପିତ୍ତଳ ନଳମାନଙ୍କରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାତ ଦେଇ ଏକପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ର
ଭିତର କରିଥାନ୍ତି । ତାହା ତଳେ ସାନ ପଦାର୍ଥ ରଖି ଉପରୁ ଗୋଟିଏ

ଅସି ବୁଦ୍ଧ ଅନ୍ୟ ଅଣିରେ କାତମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଚାଲିଲେ ପଦାର୍ଥଟି ବହୁତ ବଡ଼ ଦଶେ । ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ପିମ୍ପୁଡ଼ିର ଗୋଡ଼ ଓ ତାର ଅର୍ଜୁଣ ବା ଅଣ୍ଟାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ କପର ଦଶେ ତାହା ଜାଣି ପାରବ ।

ଲଲ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ବହୁତ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଅଉ ଜାତିଏ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଅଛି ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣ କଲା । ଏହି ପିମ୍ପୁଡ଼ିକୁ କାଲ ପିମ୍ପୁଡ଼ି, କଲା ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ସଡ଼ସଡ଼ା ବା ତଗର ପିମ୍ପୁଡ଼ି କହନ୍ତି । ଲଲ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ କାମୁଡ଼ିଦେଲେ ଅଳ୍ପ କୁଣ୍ଡାଇହୁଏ ଓ ଅଳ୍ପ ଜଳେ । ସଡ଼ସଡ଼ା ବା ତଗର ପିମ୍ପୁଡ଼ି ପ୍ରାୟ କାମୁଡ଼େ ନାହିଁ । ସେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ଚାଲିଲେ ସଲସଲ ଲାଗେ ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କର ପାଟିରେ ଦାନ୍ତ ଅଛି । ଏମାନଙ୍କର ନାକ ଆମ୍ଭ-ମାନଙ୍କୁ ଦଶେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏମାନେ ଯେତେ ଦୂରରୁ ଗଳ୍ପ ଜାଣି ପାରନ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟ କିମ୍ବା ଅଉ କୌଣସି ଜୀବ ତେତେ ଦୂରରୁ ଜାଣି ପାରବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିର ଆଦୌ ଦେଖା ନାହିଁ, ସେଠାରେ କିଛି ଚଳ ପକାଇଦିଅ । ଦେଖିବ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଗୁଡ଼ିଏ କାହିଁ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନେ ମାଟିରେ ବଳ କରି ରହନ୍ତି । ସେହି ବଳ ସେମାନଙ୍କର ଘର । ସେହି ଘରେ ସେମାନେ ଚାଉଳ, ଖୁବ୍ ପ୍ରଭୃତି ଅଳ୍ପେ ଅଳ୍ପେ ଜମା କରି ରଖନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି-ଠାରେ ନ ମିଳେ, ତେତେବେଳେ ସେମାନେ ତାହା ଖାନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଜାଣିବ ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କର କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଅଛି ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କର ବଡ଼ ମେଲ ଦେଖାଯାଏ । ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ସାନ ସାପ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନେ ତାହା ଦେହରେ ଏପରି ଭିଡ଼ିଯାନ୍ତି ଯେ ସାପ କୌଣସିମତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଛଡ଼ାଇ ପାରେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ବହୁତ

ଦୂର ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ପିମ୍ପୁଡ଼ିକାମୁତାରେ ସେ ସେହିଠାରେ ମରି-
ଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ କେହି ଏକା କୌଣସି
ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରୁ ନ ଥିବ, ତେତେବେଳେ ତୁମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ
ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କ ପରି ମେଲି ବାଜି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।

ପିମ୍ପୁଡ଼ିର ସାନ ଦେହ	ଗୁଣ ନୁହେଁ ସାନ,
କେ କରିବ ପରଶ୍ରମ	ପିମ୍ପୁଡ଼ି ସମାନ ।
ଯାହା ଯହିଁ ପାଏ, ତାହା	ଅଣାଇ ସେ ବହୁ,
କିଛି ଖାଏ, କିଛି ପୁଣି	ସଞ୍ଚୟ କରଇ ।
ଶୀତ ବନେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିକୁ	ବହୁତ ମିଳଇ,
ଖଣ୍ଡରେ ଯା ମିଳେ, ତାକୁ	ଭଣା ନ ହୁଅଇ ।
ବରଷା କାଳରେ ଜଳେ	ବାଟ ବୁଡ଼ିଯାଏ,
ଯାଇ ଅସି ନ ପାରେ ସେ	ଭଣ୍ଡାର ଫିଟାଏ ।
ବେଳହୁଁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଯେଣୁ	ସଞ୍ଚ ରଖିଥଲ,
ଘୋର ବରଷାରେ କଷ୍ଟ	ତାକୁ ନ ବାଧୁଲ ।
ଯେ ସଞ୍ଚ ରଖଇ, ସେହୁ	ଦୁଃଖ ପାଏ ନାହିଁ ।
କପର ସଞ୍ଚନ୍ତି, ଶିଖ	ପିମ୍ପୁଡ଼ିକ ଚାହିଁ ।

ବଗିଚା ।

ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ ବା ଫଳର ଗଛ ଯେଉଁଠାରେ ଲଗାଯାଇ-
ଥାଏ, ସେ ସ୍ଥାନକୁ ବଗିଚା କହନ୍ତି । ଯେଉଁ ବଗିଚାରେ କେବଳ ଫୁଲ-
ଗଛଗୁଡ଼ିଏ ଥାଏ, ସେ ଫୁଲବଗିଚା । ଯେଉଁ ବଗିଚାରେ କେବଳ
ପତ୍ରବାଗଛଗୁଡ଼ିଏ ଥାଏ, ସେ ପତ୍ରବାବଗିଚା । ଯେଉଁଠାରେ ଅନେକ-
ଗୁଡ଼ିଏ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫଳଗଛ ଥାଏ, ତାକୁ ଡୋଠା କହନ୍ତି । ବଡ଼ଲେକ-
ମାନେ ଯେଉଁ ବଗିଚା କରୁଥାନ୍ତି, ସେଥିରେ ଫୁଲଗଛ, ପତ୍ରବାଗଛ ଏବଂ
ବଡ଼ ବଡ଼ ଫଳଗଛ ଏ ଚିନିଷକାର ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧ ଆଉ କେତେ-
ଗୁଡ଼ିଏ ସାନ ସାନ ଗଛ ଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସୁବାସ ଅଛି ।
ଦୟାଶା, ମରୁଆ ଓ ଭୂଲସୀର ପକ୍ଷର ଗଳ୍ପ ବଡ଼ ଭଲ । ଏହି ଜାତି
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଦେଶୀ ଗଛ ବଗିଚାମାନଙ୍କରେ ଦେଖାଯାଏ । ସେମା-
ନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ସୁଗନ୍ଧ ଅଛି । ଏକପ୍ରକାର ଘାସଗଛ ଅଛି,

ଦେଖିବାକୁ ବେଶାପର, ତାହାର ପଶ ହାତରେ ବଳିଲେ ଭଲ ବାସେ;
ଏ ଗଛର ନାମ ଧନ୍ୟନୁର ।

ବଗିଚାର ଫୁଲଗଛମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଚି, କୁନ୍ଦ, ଯୁର, ନିଆଳୀ,
ଗୋଲ୍‌ପ, ସେବଣ, ରଙ୍ଗଣୀ, ଗେଣୁ ପ୍ରଧାନ । ମାଲତୀ, ମାଧବୀ, ନାଗେଶ୍‌ବର,
କୁରୁଅନା ଏଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଫୁଲ । ମାତ୍ର ମାଲତୀ ଓ ମାଧବୀ ମାଡ଼ିବା
ପାଇଁ ବହୁତ ସ୍ଥାନ ଲୋଡ଼ା ବୋଲି ସବୁ ବଗିଚାରେ ଏ ଦୁଇ ଗଛ
ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ନାଗେଶ୍‌ବରଫୁଲଠାରୁ ଭଲ ଫୁଲ ଅଛି କି ନାହିଁ,
ମାତ୍ର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନାଗେଶ୍‌ବର ଗଛ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । କୁରୁଅନା
ଗଛ ମଧ୍ୟ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । ତମ୍ବା ଓ କଦମ୍ବଫୁଲ
ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ହେଲେହେଁ, ସେମାନଙ୍କର ଗନ୍ଧରେ ଭୋଗ ଜନ୍ମପାରେ
ବୋଲି ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ତମ୍ବା ଓ କଦମ୍ବ ଗଛ ଲଗାନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଅଶୋକଗଛ ମଧ୍ୟ ନାଗେଶ୍‌ବର ଓ କୁରୁଅନା ଗଛପରି ଅଳ୍ପ ଦେଖା-
ଯାଏ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଫଳଗଛମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆମ୍ବ ପ୍ରଧାନ । ଏଣୁ ସବୁଠାରେ
ସାନ ବଡ଼ ଆମ୍ବତୋଟା ଦେଖାଯାଏ । ବଗିଚାମାନଙ୍କରେ ପଶସ, ବେଲ,
ଲତୁ, ଜାମୁ, ଗୋଲ୍‌ପଜାମୁ ଓ ତାଳମ୍ବ ଗଛ ଥାଏ । ମାତ୍ର ଏମାନଙ୍କର
ତୋଟା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ତାଳଗଛ ଯେଉଁଠାରେ
ଥାଏ, ତାକୁ ତାଳବୁରେଇ, ତାଳବରେଇ ବା ତାଳବଣିଆ କହନ୍ତି ।

ଆଳୁ ।

ଅମ୍ବେମାନେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଗଛର ଫଳ, ଫୁଲ ବା ପତ୍ର ଖାଜି,
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଛର ମୂଳ ମଧ୍ୟ ଖାଜି । ସାରୁ, ଅଳୁ, କନମୂଳ ଏବଂ
ଓଲୁଅ ମାଟିଭିତରେ ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଳୁ ପ୍ରଧାନ । ଆଳୁ
ବୃକ୍ଷ ପ୍ରକାର,—ଖମ୍ବଆଳୁ, ଗୋଲଆଳୁ, ରାମଆଳୁ ଓ ଚିନିଆଳୁ । ଗୋଲ-
ଆଳୁକୁ ଲେକେ ବିଲ୍‌ଖା ଆଳୁ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଖମ୍ବଆଳୁର ଗଛ

ବଡ଼ ବଡ଼ ଲତା, ଘଣ୍ଟ ପାନପତ୍ର ଦିଶେ । ଏହି ଅଳୁକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି
କାଟି ଲଗାଇଲେ ସେଥିରୁ ଗଜା ବାହାର ଗଛ ହୁଏ । ଶୀତ କାଳରେ
ଘଣ୍ଟ ପାତ୍ରଯାଏ ଏବଂ ଗଛ ମରିଯାଏ । ଗଛ ହେଲେ ତାହାର ମୂଳରୁ
ଅଳୁ ପଡ଼ିଯାଏ । ଗଛ ଯେତେବେଳେ ମରିଯାଉଥାଏ, ତାହା ମୂଳରୁ ତେଜସ୍ବ
ଅଳୁ ଫଳୁଥାଏ । ଏହିପରି ଯେଉଁ ଅଳୁ ଫଳିଲା, ତାକୁ ନ ଖୋଳି ମାଟି
ଭିତରେ ସେହିପରି ରଖିଲେ, ବର୍ଷାକାଳ ହେଲେ ସେଥିରୁ ଗଜା ବାହାର
ଗଛ ହେବ । ଏହି ଗଛ ବଢ଼ିଲେ ଏହାର ମୂଳର ଅଳୁଟି ମରିଯିବ ।

ପୁଣି ନୂଆ ଅଳୁଟିଏ ବାହାରବ । ଏହିପରି ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗଛ ମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଅଳୁ ହୁଏ । ପ୍ରତି ଅଳୁ ପୁରୁଣା ଅଳୁଠାରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ । ପାଞ୍ଚ ଛଅ ବର୍ଷ ଖୋଲା ନ ହେଲେ, ଅଳୁ ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ ହୁଏ, ଏବଂ ଖମ୍ବପରି ଦିଶେ । ଏହି ହେତୁରୁ ଏ ଅଳୁକୁ ଖମ୍ବଅଳୁ କହନ୍ତି । ଖମ୍ବଅଳୁ ଚାଷ ଜାତି ଅଛି ।

ଗୋଲ ଅଳୁ ବା ବଲ୍ଲଣା ଅଳୁର ଗଛ ସାନ । ଉପରେ ଯେଉଁ ଚିପି ଦିଆଯାଇଅଛି, ସେଥିରୁ ଜାଣିପାରିବ ସେ ଗଛ କିପରି ଦିଶେ । ଗୋଟା ଗୋଟା ବା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଅଳୁ ଗଜା ବାହାରି ଆସିଲେ, ଭାଦ୍ର ବା ଅଶ୍ୱିନ ମାସରେ ଲଗାଯାଏ । କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅଳୁର ଅଗରୁ ମଧ୍ୟ ଲଗାନ୍ତି । ଖମ୍ବଅଳୁଗଛ ପରି ଏ ଅଳୁର ଗଛ ମଧ୍ୟ ଶୀତ କାଳରେ କମ୍ପା ଶୀତକାଳ ଶେଷରେ ମରିଯାଏ । ଗଛ ଯେତେକ ମରୁ-ଥାଏ, ମୂଳରେ ଅଳୁ ତେତେକ ବଢ଼ୁଥାଏ । ଖମ୍ବଅଳୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଅଳୁ ଫଳେ । ମାତ୍ର ବଲ୍ଲଣା ଅଳୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଫଳେ । ଯେତେ ପ୍ରକାର ଅଳୁ ଅଛି, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଲ୍ଲଣା ଅଳୁ ଖାଇବାକୁ ଅଧିକ ଭଲ ଲାଗେ, ଦେହକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ।

ସ୍ୱମଅଳୁର ଗଛ ଲତା ନୁହେଁ, ଜଡ଼ାଗଛ ପରି ଠିଆହୋଇଥାଏ । ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ାପତ୍ର ପରି ବା ଛତିଆନାପତ୍ର ପରି ଦିଶେ । ଗଛର ଯେଉଁ ଅଂଶ ମାଟି ଭିତରେ ଥାଏ, ତାହା ଅଳୁ । ଏ ଅଳୁର ଗଛ ଶୀତଦିନେ ମରିଯାଏ ନାହିଁ । ସ୍ୱମଅଳୁ ଖମ୍ବଅଳୁଠାରୁ ଅଧିକ ମିଠା । ସ୍ୱମଅଳୁକୁ ଗମ୍ଭାଅଳୁ ବା ଶକରକନ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ।

ଭିନ୍ନଅଳୁ ଧଳା କନମୂଳ ପରି ଦିଶେ । ତାହାର ଗଛ ଲତା, କନମୂଳ

ଗଛ ପରି, ପଶ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ କନମୂଳପରି ପରି । ଏହି ଅଳ୍ପ ସବୁଠାକୁ ମିଳା । ବାଲକ ବାଲକାମାନେ ଏହାକୁ କଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଖାନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟ ପରିବା ଅଳ୍ପ ଦିନ ରହିଲେ ପତ ଅଥବା ଶୁଖି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ମାତ୍ର ସାରୁ ଓ କନମୂଳ ପରି ଅଳ୍ପ ଅନେକ ଦିନଯାଏ ରହେ ।

ରାଲେ ଓ ବଲତା ଆଳୁ ।

ପ୍ରାୟ ଚିନିଗତ ବର୍ଷ ହେଲା ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଜଣେ ରାଣୀ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ନାମ ଏଲିଜାବେଥ୍ । ସେ ରାଣୀଙ୍କ ସମୟରେ ସେ ଦେଶର ଲୋକେ ସୁଖରେ ଥିଲେ । ସେ ଗୁଣ ଚିହ୍ନି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆଦର କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ଇଂରେଜମାନେ ଭଲ ଭଲ ପଦାର୍ଥ କଣି ନେବାପାଇଁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଘେନି ଜାହାଜରେ ଆମ୍ବମାନଙ୍କ ଦେଶକୁ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଉଥିଲେ । ଜଣେ ଜଣେ ସାହେବ ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ି ଅନେକ ଦେଶ ବୁଲି ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ ।

ଯାହାକୁ ଆମ୍ବେମାନେ ବଲତା ଅଲୁ କହୁଁ, ତାହା ସାହେବମାନଙ୍କ ଦେଶରୁ ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଅଛି । ମାତ୍ର ପୁରୀ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ି ନାନା ଦେଶରେ ବୁଲୁଁ ବୁଲୁଁ ରାଲେ ନାମରେ ଜଣେ ସାହେବ ଏହି ଆଳୁକୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଦେଖି ଆପଣା ଦେଶକୁ ଘେନି ଆସିଲେ । ଏହା ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥ ଦେଖି ତାଙ୍କ ଦେଶର ଲୋକେ ଏହାର ଗୁଣ ବୁଝିଲେ; ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଏହି ଆଳୁ ଖାଇଲେ ।

ନଈର ବଢ଼ି ।

ବର୍ଷା ଉପରେ ବର୍ଷା ଅନେକ ଦିନ ହେବାରୁ ନଦୀରେ ଜଳ ଅଗ-
ଠାରୁ ଅଧିକ ହେଲା । ବାଲୁଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ସବୁ ଲୁଚିଗଲା । ନଦୀରେ
ଅଳ୍ପର ଅଧିକ ଜଳ ପଡ଼ିବାରୁ, ଏ କୁଳରୁ ସେ କୁଳ ଯାଏ ଭରା ହୋଇ-
ଗଲା । କୁଳରେ ଯେଉଁଠାରେ ଖାଲ, ସେହି ବାଟେ ବଢ଼ିଯାଣି ଉକୁଳ
ବଳ ବାଡ଼ି ମାଡ଼ିଗଲା ।

ବଢ଼ିଯାଣିର ରଙ୍ଗ ମାଟିଆ । କୌଣସି କୌଣସି ବଲରେ ଧାନଗଛ
ସବୁଯାକ ବୁଡ଼ିଗଲା । କୌଣସି କୌଣସି ବଲରେ ଧାନଗଛର ପତ୍ର
ପାଣିଉପରକୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଦଣ୍ଡୁଆଏ । ବଢ଼ିଯାଣି ଦେହକୁ ବଡ଼ ଥଣ୍ଡା
ଲାଗୁଥାଏ ।

ଦାଶରଥ ତାହାର ମାଥକୁ ବହୁଲା, “ମା ଅମ୍ଭର ବାଲୁଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ି-
ଯାଣିରେ ବୁଡ଼ିଗଲାଣି । ସେ ପାଣିରେ ମୋର ଲୁଗା ବଡ଼ ମଇଲା ହୋଇ-
ଗଲା । ମୁଁ ସେଠାରୁ ବଡ଼ ଭରକ ସଙ୍ଗରେ ନଇଁଦାଟକୁ ଗଲି । ବଢ଼ିରେ
ବରମଛର କୁଅଣିଆ ତାଳର ଅଗ ବୁଡ଼ିଗଲାଣି । ଗୋଟିଏ ନେଉଲ
ବଢ଼ିରେ ଭସି ଅସୁଅଲା । ବରତାଳରେ ଲାଗିବାରୁ ସେ ସେଥରେ ଅଉଳ
ଗଲା, ଟିକିଏ ଦମ୍ଭ ଧରି ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଳ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି
ଅସିଲା । ବାଉଁଶ ବୁଦା ତଳେ ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ମାଟି ଅଲଗା ହୋଇ
ବଢ଼ିଯାଣିରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ବଢ଼ିରେ କେତେ କାଠ ଅଉ କେତେ ତାଳ
ଭସି ଯାଉଅଛି । ପାଣି ବଡ଼ ଗୋଲଆ ହେବାରୁ, ସେଥରେ ମାଛଗୁଡ଼ିକ
ଅଉ ଦଣ୍ଡୁ ନାହାନ୍ତି । ସେ ପାଖରୁ ବରଦାଟକୁ ନାଆ ଅସିବାକୁ ବହୁତ
ଉକୁର ହେଉଅଛି । ଭଲ କହୁଥିଲେ ସକାଳେ ଗୋଟାଏ ଜାଅନ୍ତା
ମଇଁଷି ବଢ଼ିରେ ଭସି ଯାଉଥିଲା ।”

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ।

ପାଞ୍ଚଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଣେ ରାଜା ସ୍ବରେ, ତାଙ୍କର ନାମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ । ଅଳକାଲ ଓଡ଼ିଶା ଯେତିକି, ତେତେବେଳେ ତାହାଠାରୁ ବହୁତ ବଡ଼ ଥିଲା । ତେତେବେଳେ ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ଲଢ଼ାଇ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଦକ୍ଷିଣରେ କାଞ୍ଚ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଥିଲା । କାଞ୍ଚ ଦେଶର ରାଜା ଅପମାନ କରି କୌଣସି କଥା କହିବାରୁ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ତାଙ୍କ ସହଚର ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ଗଲେ । ମାତ୍ର ପ୍ରଥମ ଥର ସେ ହାରିଗଲେ । ଅଉ ଥରେ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ସେ ପୁଣି କାଞ୍ଚ ଦେଶକୁ ଗଲେ, ଏକ କାଞ୍ଚରାଜାକୁ ଜିଣିଲେ ।

ରାଜାମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୃହାଦି ଶୁଣିଲାବେଳେ ଏକ ଏହିପରି ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟ କଲାବେଳେ ଯେଉଁ ଚୌକା ବା ପଲଙ୍କରେ ବସନ୍ତି ତାକୁ ସିଂହାସନ କହନ୍ତି । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ସିଂହାସନରେ ବସୁ ନ ଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ, ସିଂହାସନ ଇଂରେଜର, ସେଥିରେ ମନୁଷ୍ୟର ବସିବା ଭଲ ନୁହେଁ । ଏହା ମନେ କରି ସେ ସିଂହାସନରେ ନ ବସି, ତାହା ନିକଟରେ ତିଲେ ବସି, ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୃହାଦି ଶୁଣୁଥିଲେ, ଏକ ଆଉ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରୁଥିଲେ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଭାଇ ଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କଠାରୁ ରାଜ୍ୟ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ପାଇଁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ଲଢ଼ାଇରେ ଜିତି ନ ପାରିବାରୁ, ସେମାନେ ରାଜ୍ୟ ନେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାରି କାହାରିକି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କଠିନ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କର ହୋଧ ଥିଲା । ମାତ୍ର ହୋଧର ସମୟ ଗତି ଗଲା ଉତ୍ତରୁ ଭଲ କରି ବୁଝାଇ ଦେଲେ, ସେ ବୁଝି ଯାଉଥିଲେ ।

ହରିଣୀର ଉଦ୍ଧାର ।

ଦିନେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବଣରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା । ତାହା ଦେଖି ଗୋଟିଏ ହରିଣୀ, ଯେଉଁ ଅଡ଼କୁ ନିଆଁ ଚରି ଯାଇ ନାହିଁ, ସେହି ଅଡ଼କୁ ପଳାଇ ଗଲା । କିଛି ଦୂର ଯାଇ ସେ ଦେଖିଲା, ଜଣେ ବାଣୁଆ ତାକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ବସିଅଛି । ହରିଣୀ କୌଣସି ଅଡ଼କୁ ନ ଯାଇଁ ସେହିଠାରେ ଠିଆ ହେଲା । ଆଗକୁ ଗଲେ ବାଣୁଆ ଧରିବ, ପଛକୁ ଫେରିଲେ ନିଆଁ ପୋଡ଼ି ପକାଇବ, ଏହା ଭାବି ବଡ଼ କାତର ହୋଇ ହରିଣୀ ମନେ ମନେ ଭୟରକୁ ଡାକିଲା ।

ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ମେଘ ଘୋଟି ଗର୍ଜନ କଲା, ଏବଂ ବଡ଼ ବର୍ଷା ହେଲା । ବର୍ଷା ଦେଖି ଭରତର ହୋଇ ବାଣୁଆ ଅପଣା ଘରକୁ ପଳାଇ

ଗଲା । ତେଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଥଇ ତହିଁ ପାଇଲ ନାହିଁ । ଏହିପରି ହରିଣୀଟି
ଭବାର ପାଇଲ ।

ଭଣ୍ଡର ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଟନ୍ତି । ସେ ତାହାକୁ ଡାକେ, ସେ ତାହା କଥା
ଶୁଣନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଡାକିଲେ ସେ ଯେପରି ଶୁଣନ୍ତି, ଜନା ପିନ୍ଧୁଛି, ହାତୀ
ଘୋଡ଼ା, ବାଘ ହରିଣ ଡାକିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହିପରି ଶୁଣନ୍ତି ।

ପବନ ।

ମୋତେ ନୟନରେ କେହି ଦେଖି ନାହିଁ,

ଅଛି ମୁହିଁ ସବୁଠାରେ

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୁଲି ପଲାଇ ଯାଏଁ ମୁଁ,

କିଏ ମୋତେ ଧରି ପାରେ ?

ଦୋହଲାଇ ନଦୀ——ସମୁଦ୍ରର ଜଳ,

ତରୁ ଲତା ପୁଷ୍ପ ଫଳ,

ଅକାଶରେ ମେଘ——ମାଳକୁ ତଳାଇ,

ବୁଲଇଁ ମୁହିଁ ତଟଳ ।

ମହାବେଗେ ଯେବେ ବୁଲଇଁ ଜଗତେ,

ଭଞ୍ଜିଯାଏ ଘର ଦ୍ଵାର ।

ଉପୁଡ଼ି ପଡ଼ଇ ବଡ଼ ବଡ଼ ବୃକ୍ଷ,

ପଡ଼ିଯାଏ ହାହାକାର ।

ମୋ ବନା ବନ୍ଧୁକ କିଏ ଏ ଜଗତେ

ମୁଁ ତ ଜୀବର ଜୀବନ,

ମୋ ନାମ କହ ହେ ବାଳକ ବାଲିକା !

ଅରେ ପବନ ପବନ ।

ସବୁ ଶାସୁଛୁ ମଧୁସୂଦନ ସର୍ବ ବାହାଦୁର ।

ପୁଣି ନୂଆ ଅଳୁଡ଼ିଏ ବାହାରକ । ଏହିପରି ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗଛ ମୂଳରେ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଅଳୁ ହୁଏ । ପ୍ରତି ଅଳୁ ପୁରୁଣା ଅଳୁଠାରୁ କିଛି
ବଡ଼ । ପାଞ୍ଚ ଛ ବର୍ଷ ଖୋଲା ନ ହେଲେ, ଅଳୁ ଦୁଇ ତିନି ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଲମ୍ବ ହୁଏ, ଏବଂ ଖମ୍ବପରି ଦିଶେ । ଏହି ହେତୁରୁ ଏ ଅଳୁକୁ ଖମ୍ବଅଳୁ
କହନ୍ତି । ଖମ୍ବଅଳୁ ଚାହିଁ ପାଞ୍ଚ ଜାତି ଅଛି ।

ଗୋଲ ଅଳୁ ବା ବଲ୍ଲଙ୍ଗ ଅଳୁର ଗଛ ସାନ । ଉପରେ ଯେଉଁ ଚିଏ
ଦିଆଯାଇଅଛି, ସେଥିରୁ ଜାଣିପାରିବ ସେ ଗଛ କିପରି ଦିଶେ ।
ଗୋଟା ଗୋଟା ବା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଅଳୁ ଗଜା ବାହାରି ଆସିଲେ, ଭାଦ୍ରୁ
ବା ଅଶ୍ୱିନ ମାସରେ ଲଗାଯାଏ । କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅଳୁର
ଅଗରୁ ମଧ୍ୟ ଲଗାନ୍ତି । ଖମ୍ବଅଳୁଗଛ ପରି ଏ ଅଳୁର ଗଛ ମଧ୍ୟ ଶୀତ
ତାଳରେ କିମ୍ବା ଶୀତକାଳ ଶେଷରେ ମରିଯାଏ । ଗଛ ଯେତେକ ମରୁ-
ଥାଏ, ମୂଳରେ ଅଳୁ ଭେଦକି ବଢ଼ୁଥାଏ । ଖମ୍ବଅଳୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ
ମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଅଳୁ ଫଳେ । ମାତ୍ର ବଲ୍ଲଙ୍ଗ ଅଳୁର ଗୋଟିଏ ଗଛ
ମୂଳରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଫଳେ । ଯେତେ ପ୍ରକାର ଅଳୁ ଅଛି, ସେ
ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଲ୍ଲଙ୍ଗ ଅଳୁ ଖାଇବାକୁ ଅଧିକ ଭଲ ଲାଗେ,
ଦେହକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ।

ସ୍ୱମ୍ପଅଳୁର ଗଛ ଲତା ନୁହେଁ, ଜଡ଼ାଗଛ ପରି ଠିଆହୋଇଥାଏ ।
ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ାପତ୍ର ପରି ବା ଛତିଆନାପତ୍ର ପରି ଦିଶେ । ଗଛର ଯେଉଁ
ଅଂଶ ମାଟି ଭିତରେ ଥାଏ, ତାହା ଅଳୁ । ଏ ଅଳୁର ଗଛ ଶୀତଦିନେ
ମରିଯାଏ ନାହିଁ । ସ୍ୱମ୍ପଅଳୁ ଖମ୍ବଅଳୁଠାରୁ ଅଧିକ ମିଠା । ସ୍ୱମ୍ପଅଳୁକୁ
ଗଢ଼ାଅଳୁ ବା ଶକରକନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ।

ତିନିଅଳୁ ଧଳା କନ୍ଦମୂଳ ପରି ଦିଶେ । ତାହାର ଗଛ ଲତା, କନ୍ଦମୂଳ

ଗଛ ପରି, ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ କନମୂଳପତ୍ର ପରି । ଏହି ଅଳ୍ପ ସବୁଠାରୁ ମିଠା । ବାଲକ ବାଲକାମାନେ ଏହାକୁ କଞ୍ଚା ମଧ୍ୟ ଖାନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟ ପରିବା ଅଳ୍ପ ଦିନ ରହିଲେ ପତ୍ର ଅଥବା ଶୁଖି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ମାତ୍ର ସାରୁ ଓ କନମୂଳ ପରି ଅଳ୍ପ ଅନେକ ଦିନଯାଏ ରହେ ।

ରାଲେ ଓ ବଲତୀ ଆଳୁ ।

ପ୍ରାୟ ଦିନଶତ ବର୍ଷ ହେଲା ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଜଣେ ବଣୀ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ନାମ ଏଲିଜାବେଥ୍ । ସେ ବଣୀଙ୍କ ସମୟରେ ସେ ଦେଶର ଲୋକେ ସୁଖରେ ଥିଲେ । ସେ ଗୁଣ ଚିହ୍ନି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆଦର କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିଲେ ।

ସେ ସମୟରେ ଇଂରେଜମାନେ ଭଲ ଭଲ ପଦାର୍ଥ କଣି ନେବାପାଇଁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଘେନି ଜାହାଜରେ ଆମ୍ବମାନଙ୍କ ଦେଶକୁ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଉଥିଲେ । ଜଣେ ଜଣେ ସାହେବ ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ି ଅନେକ ଦେଶ ବୁଲି ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ ।

ଯାହାକୁ ଅମ୍ବେମାନେ ବଲତୀ ଆଳୁ କହି, ତାହା ସାହେବମାନଙ୍କ ଦେଶରୁ ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଅଛି । ମାତ୍ର ପୁରୀ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ି ନାନା ଦେଶରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ରାଲେ ନାମରେ ଜଣେ ସାହେବ ଏହି ଆଳୁକୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଦେଖି ଆପଣା ଦେଶକୁ ଘେନି ଆସିଲେ । ଏହା ଉତ୍ତମ ପଦାର୍ଥ ଦେଖି ତାଙ୍କ ଦେଶର ଲୋକେ ଏହାର ଗୁଣ ଜାଣିଲେ; ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଏହି ଆଳୁ ଖାଇଲେ ।

ନଈ ବଢ଼ି ।

ବର୍ଷା ଉପରେ ବର୍ଷା ଅନେକ ଦିନ ହେବାକୁ ନଦୀରେ ଜଳ ଅମ-
ଠାରୁ ଅଧିକ ହେଲା । ବାଲୁଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ସବୁ ଲୁଚିଗଲା । ନଦୀରେ
ଅଧିକ ଅଧିକ ଜଳ ପଡ଼ିବାରୁ, ଏ କୂଳରୁ ସେ କୂଳ ଯାଏ ଭରା ହୋଇ-
ଗଲା । କୂଳରେ ଯେଉଁଠାରେ ଖାଲ, ସେହି ବାଟେ ବଢ଼ିଯାଣି ଉକୁଡ଼
ବିଲ ବାଡ଼ି ମାଡ଼ିଗଲା ।

ବଢ଼ିଯାଣିର ରଙ୍ଗ ମାଟିଆ । କୌଣସି କୌଣସି ବିଲରେ ଧାନଗଛ
ସବୁଯାକ ବୁଡ଼ିଗଲା । କୌଣସି କୌଣସି ବିଲରେ ଧାନଗଛର ପତ୍ର
ପାଣିଉପରକୁ ଆସି ଆସି ଦୃଶ୍ୟାୟ । ବଢ଼ିଯାଣି ଦେହକୁ ବଡ଼ ଅଣ୍ଟା
ଲଗୁଥାଏ ।

ବାଗରଥ ତାହାର ମାଆକୁ ବୁଲାଇ, “ମା ଅମ୍ଭର ବାଲୁଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ି-
ଯାଣିରେ ବୁଡ଼ିଗଲାଣି । ସେ ପାଣିରେ ମୋର ଲୁଗା ବଡ଼ ମଇଲା ହୋଇ-
ଗଲା । ମୁଁ ସେଠାରୁ ବଡ଼ ଭରସା ସଙ୍ଗରେ ନଇଦାଟକୁ ଗଲି । ବଢ଼ିରେ
ବରଗଛର କୁଅଣିଆ ତାଳର ଅଗ ବୁଡ଼ିଗଲାଣି । ଗୋଟିଏ ନେଉଳ
ବଢ଼ିରେ ଭସି ଆସୁଥିଲା । ବରତାଳରେ ଲାଗିବାକୁ ସେ ସେଥରେ ଆଉଟି
ଗଲା, ଟିକିଏ ଦମ୍ଭ ଧରି ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଳ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି
ଆସିଲା । ବାଉଁଶ ବୁଦା ତଳେ ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ମାଟି ଆଲଗା ହୋଇ
ବଢ଼ିଯାଣିରେ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ବଢ଼ିରେ କେତେ କାଠ ଆଉ କେତେ ତାଳ
ଭସି ଯାଉଅଛି । ପାଣି ବଡ଼ ଗୋଳଆ ହେବାକୁ, ସେଥରେ ମାଛଗୁଡ଼ିକ
ଆଉ ଦୃଶ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । ସେ ପାଖରୁ ବରଦାଟକୁ ନାଆ ଆସିବାକୁ ବହୁତ
ଉକୁର ହେଉଅଛି । ଭଲ କହୁଥିଲେ ସକାଳେ ଗୋଟାଏ ଶ୍ୟାମଳା
ମଇଁଷି ବଢ଼ିରେ ଭସି ଯାଉଥିଲା ।”

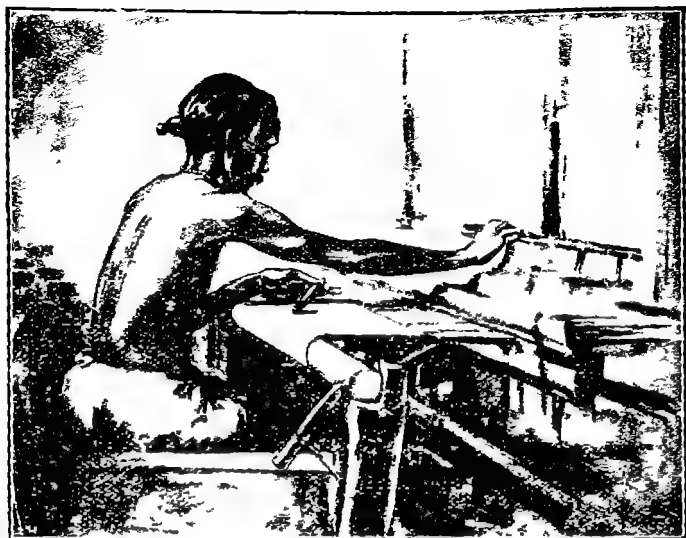
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ।

ପାଞ୍ଚଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ନାମ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ । ଅଳ୍ପକାଳ ଓଡ଼ିଶା ଯେତିକି, ତେତେବେଳେ ତାହାଠାରୁ ବହୁତ ବଡ଼ ଥିଲା । ତେତେବେଳେ ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ଲଢ଼ାଇ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଦକ୍ଷିଣରେ କାଞ୍ଚ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଥିଲା । କାଞ୍ଚ ଦେଶର ରାଜା ଅପମାନ କରି କୌଣସି କଥା କହିବାରୁ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ତାଙ୍କ ସହିତ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ଗଲେ । ମାତ୍ର ପ୍ରଥମ ଥର ସେ ହାରଗଲେ । ଥର ଥରେ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ସେ ପୁଣି କାଞ୍ଚ ଦେଶକୁ ଗଲେ, ଏବଂ କାଞ୍ଚରାଜାକୁ ଜିତିଲେ ।

ରାଜାମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୃହାର ଶୁଣିଲାବେଳେ ଏବଂ ଏହିପରି ଥର କାର୍ଯ୍ୟ କଲାବେଳେ ଯେଉଁ ଚୌକା ବା ପଲକରେ ବସନ୍ତି ତାକୁ ସିଂହାସନ କହନ୍ତି । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ସିଂହାସନରେ ବସୁ ନ ଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ, ସିଂହାସନ ଇଣ୍ଡରକର, ସେଥିରେ ମନୁଷ୍ୟର ବସିବା ଭଲ ନୁହେଁ । ଏହା ମନେ କରି ସେ ସିଂହାସନରେ ନ ବସି, ତାହା ନିକଟରେ ତଳେ ବସି, ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୃହାର ଶୁଣୁଥିଲେ, ଏବଂ ଥର କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରୁଥିଲେ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଭାଇ ଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କଠାରୁ ରାଜ୍ୟ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ପାଇଁ ଲାଗିଲେ । ମାତ୍ର ଲଢ଼ାଇରେ ଜିତି ନ ପାରିବାରୁ, ସେମାନେ ରାଜ୍ୟ ନେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜାହାରି ଜାହାରିକ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କଠିନ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କର କ୍ରୋଧ ଥିଲା । ମାତ୍ର କ୍ରୋଧର ସମୟ ଗଢ଼ି ଗଲା ଉତ୍ତରୁ ଭଲ କରି ବୁଝାଇ ଦେଲେ, ସେ ବୁଝି ଯାଉଥିଲେ ।

ଲୁଗା ।

ଜୟା ଗଛ ବୋଲି ଏକ ଜାତି ଗଛ ଅଛି । ତାହାର ଫୁଲ ଅଳ୍ପ
 ହଳଦିଆ ଦିଶେ । ସେ ଗଛର ଫଳ ଗୁଆଠାରୁ ବଡ଼, ଅମ୍ଳଠାରୁ ସାନ ।
 ଫଳର ଚୋପା ପାତଳ । ଫଳ ପାକଳ ହେଲେ ଫାଟିଯାଏ । ତାହା
 ଭିତରୁ ତୁଳା ବାହାରେ । ତୁଳାକୁ ଭିଣିଦେଲେ, ତାହା ସଫା ଓ
 ହାଲୁକା ହୁଏ । ଭିଣା ତୁଳାରୁ ଅରଟରେ ବା କଳରେ ସୁତା କାଟନ୍ତି ।
 ଶରକାଠି ସାନ ସାନ ଖଣ୍ଡ କରି ସେଥିରେ ସୁତା ଗୁଡ଼ାଇ ରଖନ୍ତି ।
 ଏହାକୁ କଣ୍ଡା କହନ୍ତି । ଏହିପରି ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କଣ୍ଡା ହେଲେ ସୁତା-
 ଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ କରି ସଜାଡ଼ି ମୋଟ କାଠ ଖଣ୍ଡରେ ଗୁଡ଼ାଇ ତନ୍ତରେ
 ଦେଇ ତନ୍ତମାନେ ଲୁଗା ବୁଣନ୍ତି । ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ସୁତା-

ମାନଙ୍କୁ ଦୂର ପାଦ କରି, ତାହାଣ ହାତରେ ବାମକୁ ଏବଂ ବାମ ହାତରେ ଡାହାଣକୁ କଣ୍ଡା ପିଙ୍ଗି ତନ୍ତ୍ରମାନେ ସୂତାରେ ସୂତା ହିକ ସଜାନ୍ତି । ସୂତାଗୁଡ଼ିକ ପାଖେ ପାଖେ ଭିଡ଼ିଯାଏ । ଚିକ୍କଣ କରିବା-ପାଇଁ ତନ୍ତ୍ରମାନେ ବୁଣିବାବେଳେ ଲୁଗାରେ ମଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି । ଏହିପରି ଲୁଗା ବୁଣାହେଲେ ଅମ୍ବେମାନେ ତାହା ପିନ୍ଧି । ଏ ଦେଶରେ ତନ୍ତ୍ରମାନେ ପୁରୀ ହାତରେ ଲୁଗା ବୁଣୁଥିଲେ । ସାହେବମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କଲ ତନ୍ତ୍ର ଅଛି । ଏ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଲ ତନ୍ତ୍ର ବସିଲଣି । ହାତରେ ଶଣ୍ଡିଏ ଲୁଗା ବୁଣିଲେ ବହୁତ ସମୟ ଲାଗେ । କଲରେ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ଲୁଗା ବୁଣାହୁଏ । ହାତବୁଣା ଲୁଗା ଶଣ୍ଡିକର ମୂଲ୍ୟ ଯେତେ ହୁଏ, କଲ-ବୁଣା ଲୁଗାର ମୂଲ୍ୟ ତାହାଠାରୁ ଉଚ୍ଚ । ଏସ୍‌ପାଇଁ ଲୋକେ କଲବୁଣା ଲୁଗା ବହୁତ ପିନ୍ଧନ୍ତି ।

କପା ସୂତାରେ ଯେପରି ଲୁଗା ବୁଣାହୁଏ, ତସରି ଓ ରେସମ ସୂତାରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଲୁଗା ବୁଣାହୁଏ । ତସରି-ସୂତାରେ ବୁଣା ଲୁଗାକୁ ତସରି ବା ମଠା କହନ୍ତି । ରେସମ-ସୂତାରେ ବୁଣା ଲୁଗାକୁ ପାଟଲୁଗା କହନ୍ତି । ଏ ଲୁଗାମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟ ସୂତାଲୁଗା ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ । ମଠା ଓ ପାଟ ଦେଖିବାକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ।

ଦେହରେ ସବୁବେଳେ ଲୁଗା ଥିଲେ, ମଞ୍ଚ ଧୂଳି ଲାଗିପାରେ ନାହିଁ, ଏବଂ ଗରମ ଓ ଥଣ୍ଡା ବାଧେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ବାଳକ-ବାଳିକାମାନେ ଦେହରେ ଭଲକରି ଲୁଗା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ମଞ୍ଚ ବସେ ଏବଂ ଦେହ ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ଦେହରେ ମଞ୍ଚ ବସିଲେ ନାନା ରୋଗ ଜନ୍ମିପାରେ । ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାକୁ ସବୁବେଳେ ସଫା ରଖିବା ଉଚିତ । ଯେ ଭଲ ଲୁଗା ନ ପିନ୍ଧି ବାହାରକୁ ବାହାରେ, ଲୋକେ ତାକୁ ଦୃଶା କରିନ୍ତି । ଲୁଗାକୁ ବହୁ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ।

କାଗଜ ।

ଦାସ ଓ ଛତ୍ରା ଲୁଗା ବୁଟି ଗୁଣ୍ଠ କରି ଜଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରାଭିଷେକେ,
ରହି ରହି ତାହା ଯାଉଥିବ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ମଣ୍ଡକୁ ସମତଳ ସ୍ଥାନରେ
ମେଲାଇ, ଗୋଟିଏ ଚକ୍ର ଓ ନଳୀପରି ଗୋଲ ପଦାର୍ଥ ତାହା ଉପରେ
ଗଢ଼ାଇ ନିଅନ୍ତି । ଏହା ଉପରେ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ମାପରେ
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ଶୁଖାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଶୁଖିଗଲେ ତାହା କାଗଜ ହୁଏ ।
ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜକୁ ମଝିରୁ ଭାଙ୍ଗି, ଖଣ୍ଡିକ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ
ଏସରି ଚକ୍ର ଖଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖି, ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦସ୍ତା କରନ୍ତି ।
କାଗଜ ଦସ୍ତା ଦସ୍ତା ହୋଇ ଦୋକାନମାନଙ୍କରେ ବନ୍ଦୀ ହେବାପାଇଁ
ଜମା ହୋଇଥାଏ । ମୋଟାସରୁ ନାନାପ୍ରକାର କାଗଜ ଅଛି । କୌଣସି
କୌଣସି କାଗଜ ଏଡ଼େ ମୋଟ ଯେ ବାଲକମାନେ ତାହାକୁ ନୁଆଇ
ସହଜେ ଭାଙ୍ଗି ବା ଛତ୍ରାଭିଷେକେ ନାହିଁ । ମଣ୍ଡରେ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମିଶାଇ,
ଲଲି, ହଲଦିଆ ପ୍ରଭୃତି ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର କାଗଜ କରାଯାଏ ।

କାଗଜରେ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ବାଲକ ବାଲିକାମାନେ ଏବଂ
ବଡ଼ ମନୁଷ୍ୟମାନେ କାଗଜରେ ଛିଠି ଲେଖନ୍ତି, ହସାବ ଲେଖନ୍ତି, ଛବି
ଆଙ୍କନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେ ପ୍ରକାର ଲେଖନ୍ତି । କାଗଜରେ ଛପା
ହେଲେ ବହି ହୁଏ । ଖବର କାଗଜ ମଧ୍ୟ ଛପା ହୋଇଥାଏ । ବହି ଓ
ଖବର କାଗଜ ଛତ୍ରା ଆନ୍ଧର କେତେ ପ୍ରକାର ଛପା କାଗଜରେ ହୁଏ ।
ବହିକୁ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି । ଲେଖିବାପାଇଁ କାଗଜ ସଙ୍ଗକୁ ଫେନିପିଲୁ
ଅଥବା କଲମ ଓ କାଳୀ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ଏକ ପ୍ରକାର କାଗଜ ଅଛି,
କାଳୀରେ ଲେଖି ତାହା ଉପରେ ସେ କାଗଜ ରଖି ମାଡ଼ିଦେଲେ,
ଅସ୍ପଷ୍ଟ କାଳୀ ସେଥିରେ ଗୋଟିହୋଇଯାଏ । ଏପ୍ରକାର କାଗଜକୁ ଛପା

କାଗଜ ବା ତପା କାଗଜ କହନ୍ତି । ବାଳକ ବାଳକାମାନେ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଲେଖିଲାବେଳେ ଏଥିରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଖରେ ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଗନ୍ଧଦେଶ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅଛି, ସେଠାରେ କାରିଗରମାନେ ଲାଲ, ହଳଦିଆ ପ୍ରଭୃତି ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର କାଗଜରେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଗୋଲ ଲଞ୍ଜନ ତିଆରି କରନ୍ତି । ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଆଲୁଅ ଜାଳିଲେ ଗୁଡରେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ସେ ଦେଶର କାରିଗରମାନେ କାଗଜରେ ଛତା ତିଆରି କରନ୍ତି । ଲୁଗା ଛତାଠାରୁ କାଗଜ ଛତା ଅଧିକ ସ୍ବାଲୁକା ଓ ଶସ୍ତା ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ଲୁଗାଛତାର ମୂଲ୍ୟରେ ତିନୋଟି କାଗଜ ଛତା କିଣାଯାଇ ପାରେ । ବଡ଼ ବର୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କାଗଜ ଛତାରେ ଜଳ ଭେଦପାରେ ନାହିଁ । କାଗଜରେ ଚିଠି ଲିଖାଯାଏ ତିଆରି ହୁଏ । ବାଳକ-ମାନଙ୍କ ଗୁଡ଼ି ବା ଚକି ସେଥିରେ ତିଆରି ହୁଏ । କେହି କେହି ସେଥିରେ ପଞ୍ଜା ତିଆରି କରନ୍ତି । କାଗଜରେ ଲେବେ ମଞ୍ଜି ରଖନ୍ତି, ଗୁଣ୍ଡ ଔଷଧ ରଖନ୍ତି, ଏବଂ ବଣିଆମାନେ ସେଥିରେ ମସଲା ପୁଟଳା କରନ୍ତି ।

ଆଜିକାଲି କଳରେ କାଗଜ ତିଆରି ହେଉଅଛି । ପୂର୍ବକାଳରେ ଯେତେବେଳେ କଳ ନ ଥିଲା, ତେତେବେଳେ ବହୁତ ଶ୍ରମ କରି ଲେବେ କାଗଜ ତିଆରି କରୁଥିଲେ ।

ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ଦେ ।

ବାଲେଶ୍ବର ସହରରେ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ଦେ ନାମରେ ଜଣେ ଜମିଦାର ଥିଲେ । ସେ ଲୁଗା ଓ ଚାଉଳର ମହାଜନି ମଧ୍ୟ କରି ଅନେକ ଟଙ୍କା ଲାଭ ପାଉଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେ ଅପଣା ଖାଇବାରେ ବା ପିନ୍ଧିବାରେ ଅଧିକ ଖରଚ କରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ ଯେଉଁ ଲୁଗା ଯୋଡ଼ିଏ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ, ତାହା ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଦେଖିଲେ କି ଚିହ୍ନିଲା ଲେବେ ତାଙ୍କୁ

ବଡ଼ ଲୋକ ବୋଲି ଜାଣି ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ ଅହଂକାର
ନ ଥିଲା । ସେ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ଦାନ କରୁଥିଲେ । ମାଟ୍ କାହାରି
ଅଗରେ କହିହେଉ ନ ଥିଲେ । ସେ ଯାହା ଯାହା କରୁଥିଲେ,
ଭଲ କରି ବର୍ତ୍ତର କରି କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ କେହି ସହଜେ ଠକି
ପାରୁ ନ ଥିଲେ । ନଅ ଅଙ୍କ ସମୟରେ ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ
ମୁଁ ଭଲ ବାଣୀ, ସେମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇଥିଲେ । ତହିଁ ଧୂଳବର୍ଷ ଏ ଦେଶରେ

ରୁଲ ବର୍ଷା ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଅତି ଅଳ୍ପ ଧାନ ଫଳିଥିଲା । ତେଣୁ-
ବେଳେ ଏଦେଶରେ ରେଲ୍ ନ ଥିଲା କିମ୍ବା କଳ ଜାହାଜ ଆସୁ ନ ଥିଲା ।
ଏହେତୁରୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଧାନ ଚାହିଦା ଆସିବା ବଡ଼ କଠିନ ଥିଲା ।
ଘରେ ଟଙ୍କା ଆର୍ଡ଼ି ଆର୍ଡ଼ି ଲେଟେ ଚାହିଦା ନ ପାଇ ମରଗଲେ । ଏପରି
ସମୟରେ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚାହିଦା ଦାନ କରି ବଞ୍ଚାଇବାରୁ, ସମସ୍ତେ
ତାଙ୍କୁ ରୁଲ ବୋଲି କହିଲେ ।

ଯେଉଁ ଗରବ ଲୋକମାନେ ଔଷଧ କିଣି ଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ,
ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ଗୋଟିଏ ତାଲୁରଖାନା ଫିଟାଇଲେ । ବାଳକ-
ବାଳିକାମାନଙ୍କ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ସେ ଚାରିଗୋଟି ସ୍କୁଲ ବସାଇଥିଲେ ।

ଶ୍ୟାମାନନ ଦେବର ଏହିସବୁ ରୁଲ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ
ସାହେବ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଉପାସୁ ଦେଲେ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ।

ଅସ୍ତ ହେଲେ ଦଳମଣି ହେଲା ଦଳ ଶେଷ
ଅସର ରଜନୀଗୁଣୀ ଧରି ବଳା ବେଶ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା ବୋଲି ପକ୍ଷିଗଣ
ଶୁବ ଦେଇ ଯେହା ବାସେ କରନ୍ତି ଗମନ ।

ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇଣ ଦାଣ୍ଡେ କର ହସ୍ତା ରଢ଼ି
ଯାଉଛନ୍ତି ଗୋରୁପଲ ଗୋଠରୁ ବାହାରି ।

ହଳକାମ ସାରି ତଷା ମହା ଅନଳରେ
ନାନା ରଙ୍ଗେ ଗୀତ ଗାଇ ବାହୁଡ଼ଇ ଘରେ ।

(୧୦)

ଖୁଣ୍ଟି ଖୁଣ୍ଟି ଅଳକାର ଘୋଟର ଗଗନ

ଆବରଇ ଜଳ ସ୍ଥଳ ପର୍ବତ କାନନ ।

ରତ୍ନାମ୍ବୁ ବଳୀ ପ୍ରାୟେ ତାର କୋଟି କୋଟି

ଜଳୁଛନ୍ତି ଅକାଶରେ ହୋଇ ଗୋଟି ଗୋଟି ।

ଦିନ ଅନ୍ତେ ବଡ଼ ଆସେ ଯାହାକି କଥାନ୍ତେ

ସୁମର ତାହାକୁ ଏବେ ଆହେ ଶିଶୁମାନେ !

ସବୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତି ମଧୁସୂଦନ ସତ୍ତ୍ୱ ବାହାବୁର ।

GULAB SINGH'S SERIES OF TEXT BOOKS FOR SCHOOLS IN INDIA.

A New Arithmetic for India Schools.—By W. P. Workman, M.A., B.Sc., late Fellow of Trinity College, Cambridge, and J. Sime, LL.D., C.I.E., formerly Director of Public Instruction, Punjab.—2nd Edition—Price Re. 1-12-0—undoubtedly one of the best books on the subject now in use.

Gulab Singh's New Series of Copy Books.—Sloping Style—graceful running hand for rapid writing, Nos. 1—14, @ one anna each—the most perfect style of writing ever produced.

Gulab Singh's New Series of Copy Books.—Upright Style—bold, legible writings, Nos. 1—14, @ one anna each.

Gulab Singh's New Series of Urdu Copy Books.—Nos. 1—4. @ one anna each.

Urdu Primer	}	By Col. W. R. M. Holroyd,
First Urdu Reader		D.O.L., formerly Director
Second do.		of Public Instruction,
Third do.		Punjab — really model
Urdu-English Primer		Books of their kind.

Urdu Primer (Illustrated) By J. Sime, LL.D., C.I.E.

For any of these and other books apply to—

LAL CHAND AND SONS

*Booksellers and Publishers,
76, Lower Circular Road, Calcutta.*

MODEL TEXT BOOKS

FOR

LOWER PRIMARY SCHOOLS

PREPARED BY THE BENGAL EDUCATION
DEPARTMENT.

			Rs.	A.	P.
Bengali Reader for Infants	...		0	0	9
"	Standard I		0	1	3
Uriya Reader	" Infants		0	0	9
	" Standard I		0	1	0
"	" II	...	0	1	6
Urdu Reader	Infants	...	0	1	0
"	" Standard I		0	1	0
"	" II		0	1	6
Hindi Reader	Infants		0	0	9
"	" Standard I		0	1	0
"	" II		0	1	6

LAL CHAND AND SONS

Booksellers and Publishers,

76, Lower Circular Road, Calcutta.